

Կարգը փոխար

Մեղքաւորը անշքեւի պէս փրան թափաւ 8
 րնկուզները կ'ուղբէր ու կ'ողորմէր կէզրնէր

ԱՂԵՔՍԱՆԴԻ
 ԿԱՐ
 Ռօպէրտսոն Պ. Էմլինըսի

Ահաւոր փոթորիկ լիւրսուկը շտր ընկց

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ
 Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Ե. ԱՄԻՔԷՏՅԱՆՆԵ

7m-547
98

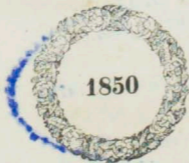
Handwritten text in a circular stamp, likely a library or archival mark, containing the words "LIBRARY" and "MUSEUM".

ԱՂԵՔԱՆԳԻՐ

ԿԱՄ

ՌՕՊԷՆՍՕՆ

ԳԵՐՄԱՆԱՅԻ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ԶՈՎՀԱՆՆՈՒ ՄԻԻՀԵՆՏԻՍԵԱՆ

= ՌՅ =

Ug-m

24

ՅԱՌԱՋԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

Այս փոքրիկ պատմութեանն ալ հեղինակը այն երեւելի Շմիտ գերմանացի քահանան է, որ իր Աթոն, Երանեակ, և ուրիշ քանի մը օգտակար ու զուարճալի պատմութիւններովը՝ արդէն մեր ազգին ալ ծանօթ է :

Ինչպէս որ ուրիշ ամէն գործքերուն՝ անանկ ալ այս պղտիկ գործքին մէջ հեղինակին երջանիկ ու բեղմնաւոր երեւակայութիւնը կարող եղած է յաջող կերպով մը օգտակարն ու զուարճալին իրարու միացրնելու : Թէ գրքին աւարկան և թէ անոր պարագայները՝ անանկ վարպետութեամբ մը ընտրուած ու կարգի գրուած են, որ հարկաւ կարգացողին սիրտը կը գրաւեն : Ար տղան չուզեր անձկութեամբ լսել իրեն նման աննկղ տղու մը վախճանը, երբոր իմանայ՝ որ մրրիկներու բռնութենէն վարվեր անմարդաբընակ կղզի մը ինկեր է. կամ ո՞վ չուզեր այն անմեղ տղուն հետ իր առանձնութեանը մէջ մտօք ընկերանալ ու իմանալ՝ թէ արդեօք ի՞նչպէս կրցաւ քանի մը տարի ապահով ու հանգիստ կեանք վարել :

Ուստի յուսալով՝ որ այս գրքու կը իր օգտակար իմաստներովը պիտանի կրնայ ըլլալ մեր տղայոց, ուզեցի գաղղիւրէն թարգմանութենէն մեր լեզուովն

ալ Թարգմանել, ու անոնց նուիրել. որուն մէջ պիտի
 գտնեն ձախորդութեան մէջ քաջ ու ժիր ըլլալու,
 կարգի ու խոհեմ անատուութեան մը գեղեցիկ օրի-
 նակները, և մանաւանդ աստուածսիրութեան ու ըն-
 կերսիրութեան գեղեցիկ սկզբունքները պարզ կեր-
 պով մը մեկնած :

Եւ որպէս զի այս գրքուկը կրկին օգուտ մը ու-
 նենայ, ուղեցի որ գազդիւրէն նոր սկըսող համ-
 բակներուն ալ բազգատուութեան իբր թէ գործիք մը
 ըլլայ. ուստի ջանացի՛ որ վայելչութեան ներածին
 շափ բառական կերպով Թարգմանուի, որով կը յու-
 սամ քիչ մը գիւրութիւն կ'ըլլայ անոնց, որ իրենց
 առաջնորդ եզոյններուն անխոհեմ ընտրութեամբը
 կը դատապարտուին Թարգմանութեան առջի փոր-
 ձերնին Տէլեմաքներու, Ժիլ պլաներու և Աթալանե-
 րու վրայ ընել :

ԱՂԼԻՔՍԸՆԴԻՐ

ԿԸՄ

ՌՌՊԵՆՍՕՆ ԳԵՐՄԱՆԱՑԻ

ԳԼ : Ը :

Ազէքսանդրի բնաւորութիւնը :

ՓԻԼԻՊՊԱՍ կտաՖաօսա և իր Մարգարիտա կինը՝ բարի գիւղացիներ էին , որ Ուկրաինասի եզերքը Պրըթաներ գաւառին մէջ՝ Վարտէօք ըսուած փոքրիկ գիւղը կը բնակէին : Այժմը զաւակ ունէին , որոնց ամէնէն մեծը տասներկու տարուանը մէջն էր : Փիլիպպոս ու իր կինը հարուստ չէին , բայց չքաւորութիւն ալ տեսած չունէին . վասն զի , իրենց անտեսութեան մէջ մեծ կարգ ու խնայութիւն կը բանեցունէին . և ասկէց ՚ի դատ՝ աշխատասէր ալ էին . քանզի , ախո՛ս որ շատ անգամ մեզ խեղճութեան մէջ ձգողը՝

շնայլու թիւն ու դատարկասիրու թիւն
նրն է :

Փիլիպպոսի տնակը հօրմէն իրեն
ժառանգու թիւն մնացեր էր . անոր
հետն 'ի վեր եղած երկիրը կը մշակէր,
որ հազիւ իրեն տարեկան հացը կ'ու-
տար . նաեւ սղոտի սարահեղ մըն ալ
կը մշակէր որմէ ամէն եղանակին հա-
մեմատ ստուղ ու բանջարեղէններ
կ'առնէր . կով մը ու քանի մը հաւեր
ունէր . ասոնցմէ 'ի զատ մեղու կը սա-
հէր , որ ամէն տարի իրեն առատ մե-
ղըր կուտային :

Փիլիպպոս վարպետ սառլատադործ
(սէփէ թճի) մը էր . իր արտի գործ-
քերը ձգածին պէս՝ տանը մէջ իր ժա-
մանակը կը շահէր . ու իր զաւկրները
խիստ մատաղ հասակնուն աշխատե-
լու կը սովորեցընէր :

Իր մեծ մանչը Ալէսանդր Կոտֆուօ
ան՝ Թովմաս անունով ձկնորս կնքա-
հայր մը ունէր . երբեմն Փիլիպպոս
ու իր տղան ալ ձուկ որսալու կ'եր-

Թային ու ասով ուտելիքնին կ'եւելէ
նար :

Վարդարիտան ալ իր երկանը պէս
միշտ կ'աշխատէր . իր մեծ աղջկանը
Վարթային հետ տունը անանկ մաք-
րութեան մը մէջ կը պահէր՝ որուն
նմանը չէր տեսնուած . նմանապէս կը
վին ու հաւերուն հոգն ալ իրենց վը-
րայ էր : Արբոր բոլոր ընտանիքը տա-
նը մէջ կը ժողովելին , Փիլիպպոս սա-
պատներ ու կողովներ շինելու կ'ըզբա-
ղէր , ու աղաքն ալ ուռենւոյ ոստե-
րուն վրայէն նուրբ կեղեւները կը հա-
նէին : Մէկ կողմէն Վարդարիտան ալ
ձուկ որսալու համար ուռկան (աղ)
կը հիւսէր , և աղջիկներն ալ պէտք ե-
ղած կանէփի թելերը կը պատրաստե-
ին . անանկ որ , ամէն մարդ իր օրը օգ-
տակար գործքերով կը շահէր : Ինչպէս
որ բարի ծնողաց կը վայելէ , Փիլիպ-
պոս ու Վարդարիտա առանց մոռնա-
լու նաեւ ամէն օր մէկ քանի ժամ ալ՝
որդւոցը հետ ստուռած պաշտութեան

վերաբերեալ ընթերցմանքով կ'ան-
ցունէին . վասն զի , շատ անգամ իրա-
րու կ'ըսէին . « զուկըներնուս ձգե-
լիք ժառանգութիւննուս մէջ՝ քրիս-
տոնէական կրթութիւն մը ամէնէն ա-
զէկ է » :

Փիլիսոսոս և Վարդարիտա թէպէտ
իրենց ընտանեացը ամէնն ալ շատ կը
սիրէին , բայց Ալէքսանդրի վրայ մաս-
նաւոր սէր մը ունէին . և ան ալ մի-
միայն անդրանիկ զաւակ ըլլալուն հա-
մար : Տեսքով շատ գեղեցիկ էր . խե-
լացի , ճարպիկ , ու բնութք զուարթ .
աշխատութիւնը կը սիրէր , ու շատ
բանի մէջ իր հօրը կ'օգնէր : Այս գե-
ղեցիկ կատարելութիւնները քանի մը
պակասութիւններով նսեմացած էին :
Արբեմն իր ծնողացը շուտով չէր հնա-
զանդեր , ինչպէս որ պէտք է ծնողաց
ընեւ . իր եղբարցը ու քոյրերուն վրայ
տիրանալ ու զանոնք իր հաճոյիցը հը-
պատակել կ'ուզէր , անանկ որ , խիստ
շատ անգամ կ'ըստիպուէին զինքը յան-

դ իմանե լու : Ա՛ղէքսանդր ինքալ կը ճանչ
 նար իր այս պակասութիւնները , խու
 նար հաբար ներում կը խնդրէր , ու
 երդուանալով խօսք կուտար որ մէկ
 մ'ալ անոնց մէջ չի գանուի . բայց իր
 անձին վրայ շատ զգոյշ չէր կենար .
 ասիկայ մեծ դժբաղդութիւն մըն է
 տղայոց համար , որ շարունակ ջանք
 չեն ըներ իրենց գէշ յօժարութիւնե
 րէն ազատելու :

Ա՛ղէքսանդր շատանգամ ճաշի հրա
 ւիրուելով իր կնքահայրէն՝ որ գիւղին
 մէջ խիստ հարուստներէն մէկն էր ,
 հոն իր հօրը տունը տեսածէն շատ փա
 ռաւոր սեղան մը կը գանէր . իր հօ
 րը տանը մէջ պակասութիւն մը չի
 տեսնելուն վրայ աստուծոյ փառք տա
 լու տեղը՝ իր կնքահօրը տունը գտած
 ճոխութեը վրայ կը նախանձէր : (Թող
 մաս շատ կը սիրէր իր սանը . բայց ա
 նոր պակասութիւններն ալ կը ճանչ
 նար ու միշտ կ'ըսէր . « սիրելիս , քա
 նի որ պզտիկ ես շակէ՛ բարբդ . քանի

մեծնաս՝ քու գէշ յօժարու թիւններդ
ալ այնքան աւելի արմատ կ'արձկեն
քնաւորութեանդ մէջ, ու այն ժամա-
նակը շատ մեծ նեղութիւններ կը քա-
շես մինչեւ որ անոնք քեզմէ վնասուս ։
Աղէքսանդր իր կնքահօրն ալ խօսք կու-
տար իր վարքը ուղղելու համար ու-
շադրութեամբ աշխատելու . բայց ա-
նոր առջեւէն հեռացածին պէս՝ շուտ
մը իր առած խրատներն ալ կը մոռնար,
տուած խօսքերն ալ ։

Կերեւայ թէ մեծկակ խրատ մը
պէտք էր աս տղին՝ կատարեալ բարի
մարդ ըլլալու համար ։ Հիմայ պիտի
տեսնենք, թէ աստուած իր անհուն ի-
մաստութեամբը ինչ հրաման ըրաւ
անոր գլուխը գալու ։

ԳՎ . Բ .

Կանանչ - կղզի ։

ՓԻԼԻՊՊՈՍԻ տունը բլուրի մը վը-
րայ շինուած էր, ուսկից հեռուն ան-

սահման ծով մը կ'երեւար գեղեցկատեսիլ փոքրիկ կղզի մը պատած, այն կղզիին անունը Անանչ — կղզի դրեր էին. վասն զի, անոր մէջ շատ մը ծառեր ու թուփեր կային, որոնց կանանչ դոյնը աչքը կը հանգչեցընէր, երբ որ մէկը ուզէր այս ընդարձակ Ալկիանոսին վերայ նետել:

Փիլիպպոս ժամանակ ժամանակ այն կղզին կ'երթար, իր արհեստին պէտք եղած կնիւնը (սաղ) և ուռենւոյ ոտերը ժողվելու համար: Աղէքսանդր ալ ամէն անգամին կը թախանձէր իր հայրը՝ որ զինքը հետ տանի: «Աս բաւական ուժ ունիմ կ'ըսէր, թի քաշելու, և կնիւնոյ փունջերն ալ կրնամ նաւակը կրել»: Այն կողմէն Վարդաբիտա ալ կ'ազաչէր իր որդւոյն համար. «ասոր պէտք է իր ճնողացը օգնելու քաջալերու թիւն տալ, կ'ըսէր երկանը, և շատ ուրախ եմ որ ինք ալ կամք ունի: Ահա՛ աշնան մէջ ենք, այս վերջին ճանապարհորդութիւն է որ պիտի

ընեա կանանչ — կղզին երթալու . կրկին պատճառ ունիս ասիկայ հետ տանելու . վասն զի , այս եղանակին մէջ կրկին պաշար ընելու է ։

Փիլիպպոսի միտքը համոզուեցաւ այս խօսքերուն , ու հաճեցաւ : « Ուրեմն վաղը , ըսաւ , թէ որ օդը պարզ ու ծովն ալ հանդարտ ըլլայ՝ ՚ի միասին կը թիալարենք դէպ ՚ի կղզին » : Այլէքսանդր աս խօսքերը լսածին պէս՝ հօրն ու մօրը ճիտը ցաթկեց , ու գորովանօք զանոնք համբուրեց : Այն ուրախութիւնով պառկեցաւ , ու միւս օրը արշալոյսին ելաւ կայնեցաւ , և ուրախանալով տեսաւ իր պատուհանէն՝ որ արեգակը կղզին լուսաւորելու ըսկըսեր՝ քաղցր ջերմութիւնով մը գեղեցիկ օր մը կ'աւետէր կոր :

Հուտով մը ելաւ , ու որչափ բան իրենց ճանապարհորդութիւնը համար պէտք համարուած էր նէ՝ իր մօրը հետ նաւակը կրեց . վասն զի , այս ճամբորդութիւնը՝ զբօսանաց համար

սոսկ պրտորակելու երթալ մը չէին հա-
մարեր : Արբեմն անանկ պատահած էր ,
որ Փիլիպպոս դեռ կղղիէն չի դարձած՝
օգը մէկէն ՚ի մէկ փոխուելով ծովը ա-
նանկ սաստիկ կ'ալէկոծէր , որ ետ
դառնալու համար հարկաւ ծովուն
հանդարակուն պիտի սպասուեր : Ա-
նոր համար Վարդարիտա նաւակին
մէջ հաց , կաթ ու կարագ դրաւ , ու
անոնց հետ մեծ պտուկ մը և պնակ
(չանագ) մ'ալ դրաւ , որ պէտք եղած
ժամանակը կարող ըլլան տաքուկ ա-
պուր մը եփելու : Վարդարիտա նաւ
իր երկանը բրդեղէն վերարկուն ալ
դրաւ , որ եթէ գիշերը կղղին մընալ
հարկ ըլլայ՝ երիկն ու Աղէքսանդրը վը-
րանին առնեն :

Արբոր ալ ամէն բան պատրաստուե-
ցաւ , Աղէքսանդր գնաց իր պրտուեաց
գլխարկն ալ (հասրը շապկայ) բերաւ ,
որ իր կնքահայրը գներ էր վերջի տօ-
նավաճառէն : Իր Վարժա քոյրն ալ
բերաւ գեղեցիկ կանանչ ժստաւէն

մը անոր սրտգեւ ըրաւ, ու շտասպաւ
 քանի մը գընդասեղով անոր գլխար-
 կին վրայ հաստատեց: Փիլիսպոս ը-
 սաւ Աղէքսանդրին. « քանի մը կողով
 ալ հետդ առ, հոն մեզի պէտք է:
 — Ի՞նչ քանի համար կ'ուզես կոր կու-
 ղովները, հարցուց Աղէքսանդր. — Ետ-
 քը կը հասկընաս, պատասխանեց Փի-
 լիսպոս ծիծաղելով. ու անոր վրայ ը-
 սաւ. « արդեօք բաւական վստահու-
 թիւն չունիս իմ վրաս, չե՞ս կարծեր որ
 իմ այս ըրած նախապատրաստութիւ-
 նըս պարսպը չէ: Բու այս ինձի ըրա-
 ծըդ՝ ոմանց աստուծոյ գէմ՝ ըրածնուն
 մօտ բան մըն է, որ կանխաւ կ'ուզեն
 իմանալ, թէ ինչո՞ւ համար աստուած
 այսպէս կամ այնպէս կը վարվի. կամ
 ինչո՞ւ համար աշխարհի բաները այս-
 պէս կամ այնպէս անօրիններ է: Բուն
 ինձի հաւատոս, ըսածս ըրէ՛, ու վեր-
 ջը կ'իմանաս իմ պատուէրներուս օ-
 գուար »: Աղէքսանդր իսկոյն գնաց կու-
 ղովները բերաւ:

Փիլիսպպոս ու իր տղան ճամբայ ելան . Սարգարիտա ու բոլոր տղաքը հետերնին մինչեւ ծովեզերքը գացին : Իրարմէ զատուելէն առաջ գորովանօք իրար համբուրեցին , և նաւակն ալ ըսկրսեր էր ծովը ճղքել երթալ երբոր այն փոքրիկ գերդաստանը դեռ ցամաքը կեցած , « երթաք բարով , գաք բարով » կը պոռային :

Հայրը նաւակին գլուխը՝ այսինքն առջի կողմը նստեր թիերը կը քաշէր . տղան ալ անոր առջին ոտքի վրայ կայնած իր առոյգ բազուկներուն բոլոր ուժը կը ցըցընէր կոր այն դժնդակ աշխատութեանը օգնելու համար , զարմանալով նաւակին արագութեանը վերայ՝ որ պայծառ ծովուն երեսէն կը սահէր կ'երթար : Արբոր կղզիին եզերքը հասան , Աղէքսանդր ցաթկեց ցամաքը ելաւ , անանկ ուրախութեամբ մը՝ որ աշխարհակալ մը կ'ըզգայ , երբոր իր յաղթած մէկ երկրին կը տիրէ : Փիլիսպպոս հասար չուանով մը նաւա-

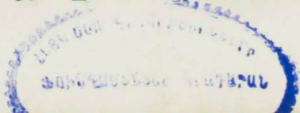
կը ճառի մը կապեց . յետոյ տղան աւ
 ռաւ կնիւնաբեր (սաղլըխ) տեղ մը
 տարաւ ու անոնցմէ կտրելով փունջ
 փունջ կը կապէր , որ մէկ կողմէն ալ
 Աղէքսանդր ծովեզերքը կը տանէր : Այս-
 քը իր մեծ դանակովը աւսենուոյ տւ
 տեր ալ կտրեց ու զանոնք իսուրծ (տէ-
 մէթ) կապեց , և գոհու թիւ կը նայէր ,
 որ իր փոքրիկ ընկերը՝ զուարթաբար
 զանոնք իր ուսերուն փայ կը բառ-
 նար , ու տարած ժամանակն ալ իր
 մարմինը ուղիղ մը կը բռնէր պերճա-
 բար , իբր թէ իր հօրը ցըցընել կ'ու-
 ղէր , որ ալ ինք իր տղայու թենէն եւ-
 լեր՝ մարդ եղեր էր :

Արբօր Փիլիպպոս իր այս գործը
 լըմընցուց , ըսաւ Աղէքսանդրին . « ալ
 քիչ մը ճաշ ընենք . հիմայ դուն աւ
 խորժակ ունեցած պիտի ըլլաս : — Մե-
 րելի հայրս , պատասխանեց տղան ,
 շատ քիչ անգամ կը պատահի որ անոր-
 ճակ չունենամ , բայց այս օր յայտնի
 է որ սովորականէն աւելի անխորժակ

ունիմո՞ւ : Արդարեւ աշխատութեան
պէս չի կայ արեան շրջան տարու . ու
մարմիննուս գործարանները անանկ մը
յարմարցնելու , որոնց ամէն մէկը իր
սեփհական գործքը լաւ մը կատարէ .
ահա ասոր համար է որ մշակն ու ար-
հետաւորը խիստ քիչ անգամ բժշկի
կը կարօտի հարուստին նայելով՝ որ իր
բոլոր կեանքը փափկութեան ու ան-
գործութեան մէջ կ'անցունէ :

Փիլիպպոս ծովուն եղերքը մեծ կա-
ղամախի (գալաք) մը տակ նստաւ .
Աղէքսանդր կաթին սափորը բերաւ .
հայրը հացը բարակ բարակ կտրեց հո-
ղէ պնակին մէջ դրաւ , յետոյ կաթն
ալ վրան լեցուց : Արկուքն ալ հին քը-
րիտանեայներուն սովորութեանը հա-
մեմատ՝ աղօթքնին զուրցելէն ետեւ
խոտին վրայ նստան , ու ախորժանօք
այն զովարար կերակուրը կերան , ու
վրան ալ կուշտ մը կարագ կերան հա-
ցով : Այս պարզ ճաշին ժամանակը՝
Փիլիպպոս իր աղին պատմեց որ ինք ալ

ՆԳՄԸ
24

իր հօրը հետ այն կղզին եկեր էր գը-
 րեթէ իր տարօքը՝ իր հօրը օգնելու
 համար . ինչպէս որ ինք ալ՝ այն օրը ե-
 կեր էր իրեն օգնելու . և թէ իր տոհ-
 մին մէջ այս սաստատագործութիւնը
 որդւոց որդի անցեր էր . որուն հա-
 մար գործողին կողմանէ ճարտարու-
 թիւն ու արտօմակ պէտք էր , խել մը
 գեղեցիկ բաներ շինելու կարողանա-
 լու համար , որ մեծամեծ քաղաքներուն
 մէջ շահով կը ծախուին : « Քու պա-
 պրդ , բաւ , անոնց շահովն էր որ իր
 փլփրկած խրճիթը՝ կարող եղաւ մեր
 հիմակու բնակած տնակին փոխելու ,
 որ շատ աւելի հանգիստ է . ու իրեն
 ժառանգութիւն մնացած երկրին՝ ու-
 րիշ երկիրներ ալ աւելցուց . տէս ինչ
 պէս , շարունակ աշխատելէն ու շա-
 փաւոր ու կանոնաւոր վարք մը ունե-
 նալէն ետեւ աստուծոյ օգնութեամ-
 քը՝ կրնայ մէկը խաղաղ կեանք վարել
 առանց տխուր հոգեր ունենալու իր
 ծերութեանը համար . վասն զի մէկը

իր զաւկընէրը աշխատելու կարող ընելէն ետեւ, կրնայ անոնց մէջը հանդիստ ապրիլ երբ որ ծերութիւնը գայ իր մարմնոյն ու ժը պակսեցընէ” : Աղէքսանդրի սիրտը ելլելով “ ս’հ սիրելի հայրըս, ըսաւ, ես ալ կ’ուզեմ քեզի պէս իմ ժամանակս աղէկ գործածել ու աւանակ ընել՝ որ ինէ գոհ ըլլաս : — (Կա աղէկ զաւակս, պատասխանեց Փիլիպպոս, ահա՛ ճաշերնիս ալ լըմընցաւ, շնորհակալ ըլլանք աստուծոյ իր պարգեւներուն համար : Հիմայ քեզի ուրիշ ուրախութի մ’ալ ունիմ տալիք, բէր այն կողովները՝ որ քեզի պատուիրեցի նաւակին մէջ առնելու ու հետս եկնուր” :

Առաւ Աղէքսանդրը ու կղզիին ներսի կողմը տարաւ, ուր մեծ կաղնիի ծառ մը՝ իր շքեղ ճիւղերը գեղեցիկ մարգագետնի մը վրայ տարածեր էր : Անոր ճիւղերը այնքան բեռնաւորած էին ընկուզներով՝ որ ծանրութենէն կոտրտելու մօտեցեր էին, թէպէտ և

խել մը ընկուզ ալ ասդին անդին ինչ
քիրեննուն գետինը ինկած ըլլալով
արդէն քիչ մը թեթեւցեր էին : « Ա՛հ,
այս ինչ գեղեցիկ ծառ է, պոռայ Ա-
ղէքսանդր : — Ասիկա քու նախապապդ
անկեց, պատասխան առաւ Փիլեպպոս,
և որովհետեւ քանի մը տարի է ընկուզ
չէր ըլլար, անոր համար տանը մէջ
խօսքը չէինք ըներ աս ընկուզենիին, որ
դուն չէիր գիտեր :

Աղէքսանդր սկսաւ գովել իր նախա-
պապը՝ որ ապագան հոգալով անանկ
պիտանի ծառ մը անկեր էր, և սկսաւ
խօսին վրայ թափած ընկուզներուն
խիտ խոշորներէն մէկ քանին ժող-
վել, ակռաներովը անոնց վրայի կա-
նանչ պատասար հանեց ու կեղեւը քա-
րով կտորեց որ միջուկը ուտէ : « Այն
որչափ լեղի է, ըսաւ, այս պատասար,
և ափսոս որ այս կեղեւն ալ այսքան
կարծր է : — Օ՛ր ահա, ըսաւ հայրը, և
մենակալ արարիչը ինչ որ ըստեղծեր
է նէ՛ իր խորին իմաստով թիւնն ալ վը-

րան տպաւորեր է » :

« Այս կրկին պատատը անոր համար է՝ որ միջատները (պէօճէկ) միջուկը չի կրնան կրծել, և դուն ալ տեսար՝ որ մէկը այնքան լեղի ու մէկալն ալ այնքան կարծր ըլլալէն ետեւ ալ տակաւին որդերը կրցեր են մինչեւ միջուկը հասնելու : Վարձեալ մըտածող մարդը՝ կրնայ ինքիրեն ըսել, թէ կարելի է աստուած այս օրինակով ուղեց մեզի հասկըցնել՝ թէ այս աշխարհի մէջ ինչ դառն ու կարծր բան մեզի պատահի, պէտք է որ ընդունենք, ինչ պէս որ այս ընկուզներուն կ'ընենք, որոնք որչափ որ վրանին երկու դժուարու թիւններ ունին նէ՛ չենք նետեր, այլ անոր ներհակ՝ յօժարու թեամբ կը ժողվենք մէջերնին պարունակած՝ պըտղոյն համար : Աստուծոյ մեզի խրկած վիշտերն ու նեղութիւնները՝ երբեմն խիստ ծանր ու դառն են, բայց թէ որ մենք աստուծոյ վրայ վստահու թիւնենանք, թէ որ մեզի հասած վիշ-

տերը՝ աստուծոյ կամացը համակերպելով տանելու ըլլանք, ո՞վ գիտէ անկէ քաղցր պտուղ մը չի քաղելնիս: Ա՞յլ կրնայ մեզի ըսել, որ անոնք մէյմէկ փորձեր չեն, որոնց տակը աստուծոյ օրհնութիւնները ծածկուած կան, որ գան մեզ երջանիկ պիտի ընեն կամ այս աշխարհիս մէջ և կամ յաւիտենական աշխարհքին մէջ: Արեւի զաւակս, այս մտածութիւնները աղէկ մը հաստատէ քու միտքիդ մէջ, ասոնք կրնան քեզի օգնութիւն մը ընել քու կենացըդ ընթացիցը մէջ”:

Այս կերպով Փիլիսոս իր հայրական պարտքերը կը կատարէր՝ ամենեւին առիթ մը չի փախցունելով իր արդոյն օգտակար խրատներ տալու: Այլաւ ծառին վրայ որ կարգաւ ամէն մէկ ճիւղը թոթովէ: Աղէքսանդր ուրախութեամբ լեցուած՝ անձրեւի պէս վրան թափած ընկուզները կը ժողովէր, կողովները կը լեցունէր ու կը տանէր նաւակին մէջ կը պարպէր: Տեսնելու

արժանիքանէր, թէ ինչպէս ցաթկըու-
տելով դէպ ՚ի ծառը կ'ուգար, որուն
տակը ամէն անգամին նոր ստուղ կը
գտնէր ժողովելու : « Ահ, սիրելի հայրս,
կ'ըսէր, մայրս ո՞րչափ գոհ պիտի ըլլայ,
երբ որ այնքան ընկուղ մէկէն տանինք :
Արչափ պիտի ուրախանան եղբայրներս
ու քոյրերս, երբ որ այս առատ պաշա-
րը տեսնեն » :

Նոյն իսկ Փիլիպպոս ալ շատ գոհ
էր, տեսնելով՝ որ այն կէտին իր որդե-
ւոյն այնքան ուրախութիւն պատճա-
ռող խորհուրդը՝ ուրիշ ամէն տղայոց
մտքին մէջ եղած անձնական որկրամու-
լութեանը կշտացուելը չէր, այլ անոր
ներհակ բոլորովին ուրիշ խորհուրդ
մը, որուն մէջ բնաւ ինքզինքը հոգալ
մը չի կար, այլ քաղցր զգացումէ մը
յառաջ եկած էր, որ ազնիւ սիրտ մը
կ'ըզգայ, երբ որ մէկը պատճառ կ'ըլ-
լայ աղէկութե մը, և ստոյգ կը գիտ-
նայ՝ որ անիկայ ուրիշները պիտի վա-
յեւեն :

Մըրիկ և նաւակոծութիւն :

ՓԻԼԻՊՊՈՍ իր ընկուզենիին խիտ ճիւղերուն մէջ անանկ մը զբաղած կ'աշխատէր, որ գլխուն վրայ դիզուած ամպերը՝ որ սաստիկ փոթորիկ մը կ'ըստպառնային, չի կրցաւ տեսեր էր : Աղէքսանդր նաւակը մտեր էր, որ տասուերկուերորդ անգամին իր կողովները պարսպէ . և ընկուզները անանկ շատ մը դիզուած տեսնելով կ'ուրախանար կոր, երբոր մէկէն ՚ի մէկ սոսկալի փոթորիկ մըն է ելաւ, ծովեղերքը եղած ծառերը ծռեց, նաւակին չուանը փրցուց ու քշեց ծովը տարաւ :

Աղէքսանդր սասանելով կրցած ին չափ բարձր ձայնով մը հօրմէն օգնութիւն պոռաց : Փիլիպպոս՝ փոթորիկը ելածին պէս՝ փութաց ծառէն վար ինջնալու և ծովեղերքը վազելու : Ասեց իր զաւկին պոռալը ու կրկնեց իր շտա-

սըր : Հիմա մտօք հասկընալու է թէ
 որչափ ցաւ զգաց, երբօր իր խեղճ
 տղան տեսաւ, որ ծովուն մէջ բաց-
 վեր, ձեռ վները երկնցուցեր է դէպ ՚ի
 երկինքը՝ որ ալ այն կէտին իր միակ յոյ-
 սըն էր : Արդին ալ դժբաղդ հայրը բա-
 կըսաւ աստուծոյ ողորմութիւնը խնդ-
 րելու իր զաւկին համար, որուն նա-
 ւակը աչքին առջին կ'ալէկոծէր ու
 ամէն վայրկեան ընկղմելու վտանգին
 մէջն էր : Քիչ մ'ալ ետքը աչքին բան
 մը չերեւաց, և ամենեւին տարակոյ-
 սը չի մնաց, որ այն տկար նաւակը շըր-
 ջած՝ ու իր խեղճ տղան ալ ալիքներուն
 մէջ ընկղմած է : Օրուր տեղը իր սրա-
 տես աչուքները տակաւին կը փնտռե-
 ին որ տեսնեն նաւակը, սեւ ամպեր
 եկան հորիզոնը մթացուցին ու ծովին
 երեսը ծածկեցին, միայն ամպերուն
 մէջէն երեւցած փայլակները՝ (չիմ-
 շէկ) աստէն աստէն կատղած ալիքները
 կը լուսաւորէին : Արկինքը սաստիկ շա-
 ռաչիւնով մը կը գոռար ու գիտես թէ

երկնի սահանքը բացուեր էին գետի պէս անձրեւ թափելու համար : Փիլիպպոս մխիթարութիւնը կորսընցունելով կազամախի մը տակ ինկաւ , ու այն իրիկունն ու գիշերը անհնարին յուսահատութեան մէջ անցուց :

Մարդարիտա ալ իր տանը մէջ մեծ անհանգստութեան մէջ էր , իր զաւկընէրը քովը կանչեց ու անոնց ըսաւ լալով . « Այժմէք ըրէք աստուծոյ իմ հետս՝ որ հայրերնիդ ու եղբայրնիդ ծովին մէջ չի բըռնըվին այս մըրիկին . վասն զի այն ժամանակը շատ սոսկալի վիճակի մէջ կ'ըլլային » , բոլոր ընտանիքը ծնկան վրայ եկան ու ջերմեռանդութեամբ կը պոռային . « Աստուած իմ , ողորմէ անոնց » :

Այբոր ամպերը սկըսան ցրուիլ , խեղճ մայրն ու իր զաւկընէրը պատուհանէն միակերպ նայեցան որ նաւակը տեսնեն : Բոլոր օրը բան մը տեսնելու չի կրնալով՝ գիշերը սաստիկ մըտատանջութեան մէջ անցուցին :

Միւս օրը Մարգարիտա ու իր երկ-
րորդ տղան Անդրէասը՝ առաւօսը
լուսցածին պէս աչուրնին դէպ ՚ի Աա-
նանչ—կղզին անկեցին ամէն վայրկեան
յուսալով՝ որ այն երկու ճանապարհորդին
վերադառնալը կը տեսնեն :
Վասն զի, երկինքը պայծառ էր, ու
արեգակը իր լուսաւոր ճառագայթ-
ները ծագեցրնելով ամենագեղեցիկ օր
մը կ'աւետէր կոր : Այս օրը զարկաւ,
ընտանիքը դեռ նոյն վիճակին մէջ էր :
Այն ժամանակը Մարգարիտա թուի
մասին տունը վաղեց իր հոգերը անոր
խմացրնելու համար : Չկնորսը սոսկա-
լով գլուխը շարժեց ու ըսաւ . « Ալ-
լեմ Աանանչ—կղզին երթամ, նայիմ ին-
չո՞ւ այսքան կ'ուշանան կոր », և իսկոյն
իր նաւակը մտաւ ու գնաց :

Քանի որ թուլմաս չէր եկած, Մար-
գարիտա ու իր տղաքը շատ դառն վի-
ճակի մը մէջ էին : Վերջապէս նայե-
ցան որ հեռուանց նաւակը կուգար
կոր : « Փանք աստուծոյ » պոռաց բու-

լոր ընտանիքը լալով, (Թովմաս մինակ չէ, ահա մխիթարուեցանք : Վարդարիտա ուրախութեամբ լեցուած՝ իր զաւկրները առաւ ծովեզերքը վազեց : Բայց երբոր նաւակը ծովափը մտեցաւ՝ տառապած պոռայ . « Ո՛ւր է Մղէքսանդրը » : Փիլիպպոս մահուան գոյնով մը տխրութեամբ անոր կը նայէր ու լուռ կեցեր էր . իր սաստիկ կսկիծը լեզուն կապեր էր :

Թովմաս ըսաւ Վարդարիտային . « Լստուած մխիթարութի ըլլայ քեզի քու վշտիդ մէջ . Մղէքսանդրը ծովը խեղդըլներ է : Թէպէտ առանց սրակասութեան չէր, բայց շատ քաղցր ու խելացի տղայ մըն էր . անտարակոյս անիկայ հիմայ երջանիկ եղած է երկինքի մէջ » : Այս խօսքերուն վրայ Վարդարիտայի սիրտը սկըսաւ նուաղիլ, Փիլիպպոսի գիրկը ինկաւ, ու երկուքը մէկէն սկըսան դառնապէս լալ :

Տղաքն ալ սկըսան լալ ու ողբալ : Ալ բողբոլին մտոցան այն մանր գըժ .

տու թիւնները՝ որ իրենց եղբօրը հետ
 ունեցեր էին, հիմա միայն անոր գու-
 վու թեան արժանի կատարելու թիւն-
 ները կը յիշէին կոր : Հայրն ալ կսկի-
 ծը սիրտը կտրրտելուն կարողութիւ-
 նը չէր մնացեր իր կիներ մխիթարելու .
 ու իրենց փոխադարձ տխրութիւնը
 ամոքելու համար՝ բոլոր կրցածնին այս-
 քան մը ըսել եղաւ, թէ « Աստուծոյ
 կամքը ասանկ էր, անիկայ իրեն ա-
 ռաւ, իրը թող ըլլայ : Սեր սիրելի ու
 բարի Աղէքսանդրը կրկին պիտի տես-
 նենք երկինքին մէջ » :

ԳԼ . Գ .

Նաւակոծելոյն առջի գործքերը :

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՆ ընտանիքը թէ-
 պէտ զինքը մեռած կարծելով կուլա-
 յին, բայց ինք աստուծոյ բարութիւնը
 ազատեր էր մեռնելէն : Իր նաւակը՝
 ժայռերէ շինուած կղզիի մը վրայ մը

ուելլով՝ երբ որ տեսեր էր որ պիտի
կրնայ ժայռերէն վեր ելլել, փութա-
ցեր դուրս ցաթիկեր էր նաւակէն :
Արբոր քիչ մը վախը անցաւ, աչքը
մըրկածուփ ծովուն վրայ նետեց, ու
զինքը սպահովցած տեսնելով՝ ծունկ
չոքեցաւ, ու շնորհակալ եղաւ աւ-
տուծմէ. « Ա՛յ տէր, պոռայ, որուն
հովն ու ծովը կը հնազանդի, դուն որ
իմ մահառիթ անձկութեանս ատենը
օգնութեանս կանչեցի՝ դուն ընդու-
նեցիր իմ աղաչանքս. հաղար փառք
քեզի : Հիմա աղէկ հասկըցայ՝ որ քե-
զի կանչողը պարտաւր չելեր » : Ատքը
իր նաւակը նայեցաւ և ուրախութիւն
տեսաւ որ ալիքները զանիկայ նետեր
էին ճիշդ մը երկու ժայռերու մէջ
տեղը, որոնցմով այն տեղը իբր թէ
ծովածոց մը եղեր էր :

Ասոր վրայ սիրար շարժելով՝ « Ա՛յ
աստուած բարութեց. ըսաւ, խիստ
ճարպիկ նաւավարն անգամ չէր կրնար
նաւակս այս ծոցին մէջ աւելի աղէկ

ասպահովելուն ել քան զայն՝ որ առանց
 թի գործածելու կարող եղաւ զանիւ
 կայ կառավարելու այս նեղ տեղը աւ
 սպահովելուն ելու համար, ու հովերուն
 ու ալիքներուն իմաստութիւնն տուաւ
 զիս հոս մղելու . թէ որ գժբաղդու
 թեամբ նաւակս քիչ մը աջ կամ քիչ
 մը ձախ այս ժայռերուն վրայ նստէր,
 անշուշտ հազար կտոր պիտի ըլլար,
 ու ես ալ տհաճին ալիքներուն որս պիւ
 տի ըլլայի : Ամենակարողին բարու
 թիւնը զիս այս ճամբան բերաւ որ աւ
 զատիմ, այս բարութեանը համար բու
 լոր կենացս մէջ իրեն շնորհակալ պիւ
 տի ըլլամ” :

Արբիկը սկըսեր էր հանդարտելու :
 Աղէքսանդր իր ժայռին ծայրէն աչքը
 հեռուն ծովուն վրայ նետեց . “ Ահ
 աստուած իմ, պոռաց, որչափ հեռու
 մնացի իմ սիրելի ճնողքէս միտքս կու
 գայ կոր որ լսեր եմ՝ թէ ովկիանոսին
 այս կողմը՝ յիսուն փարսախէն աւելի
 հեռու են կղզիները . անտարակոյս իմ

ընտանիքս կը կարծէ թէ ես խեղդը-
 վեր եմ. պէտք է որ ես այս փոքրիկ
 նաւակովս ճամբայ ընելու գիմագրա-
 ւիմ” : Այն կողմէն ալ կամայ կամաց
 կատողած ալիքները հանդարտեցան :
 Օտլը խաղաղեցաւ ու բնու թեան մէջ
 ամէն բան իր սովորական վիճակը կը
 մտնար կոր , ալիքները ետ կը քաշուէ-
 ին ու ժայռերը ցամաքը կը ձգէին կոր :
 Աղէքսանդր շատ սոսկաց , երբոր նա-
 ւակը մտնելով հասկեցաւ որ անոր տակը
 կտարրտեր է , ընկուղները դուրս թա-
 փեր ու աւազով ծածկուած գետնին
 վրայ ցրուեր են : Միայն նաւակին եր-
 կու կողերը տակաւին իրար բռներ է-
 ին , ան ալ անանկ տկար կերպով մը որ
 թեթեւ գպչելով մը երկուք պիտի
 բացուին կը կարծուէր , այնչափ որ
 նաւակը ժայռերուն վրայ մղող փոթու-
 ըիկը սաստիկ եղեր էր : “ Ափսոս , պու-
 աաց խեղճ տղան , նաւակիս ծովը իջ
 նալու կարողութիւնը չէ մնացեր , ու
 ես ալ իբր թէ բանտարկուած եմ այս

անապատ կղզիին մէջ : Բոլոր կեանքս
հոս անցունեւ լու է , վասն զի մեր գե-
ղը՝ այս ժայռերը չեն գիտեր » : Այս
ցաւալի խորհուրդները շատ մը ար-
ցունք թափել տուին :

Այս կէտին , մրրկածին տխուր ամ-
պերուն մէջէն՝ որ տակաւին երկինքին
մէկ մասը ծածկեր էին , գեղեցիկ ծի-
րանի — գօտի մը երեւաց որ իր գոյները
ծովուն մէջ ցողացունելով գիտես թէ
հազարաւոր գոյներով օղամանեակ
(հալգայ) մը շիներ էր : Աղէքսանդր
այս գեղեցիկ տեսարանին վրայ զմայ-
լելով՝ պուաց , « Ա՛յլ աստուած իմ , ու
րովհետեւ դուն ամէն գործքերուդ
մէջ ասանկ շնորհալի ես , մարդիկ ինչ
պէս կրնան լքանիլ ու յուսահատիլ :
Այս ծիրանի — գօտին թող ինձի ճշմա-
րիտ նշան մը ըլլայ քու օգնութիւն-
ներուդ ու քու շնորհքիդ՝ ինչպէս որ
ատենօք Այ նահապետին ալ եղաւ :
Ինչո՞ք որ անձրեւէն , փայլակներէն ու
կայծակներէն ետքը չքնաղ ծիրանի —

դօտին կ'երեւցունես, ասանկ ալ տրտմութենէն ետքը ուրախութիւնը կուգայ ու թշուառ օրերուն երջանիկ օրեր կը յաջորդեն: Ի՛նչ կարօտութիւն ինչ վիշտ որ գլխուս բերես, թէ որ զանոնք կամացդ համակերպելով քաշելու ըլլամ, տարակոյս չունիմ որ իսկոյն ցաւս ուրախութեան կը փոխուի. և որովհետեւ դուն իմ կեանքս ասանկ զարմանալի կերպով մը ազատեցիր, պէտք չէ որ յուսամ որ դուն ինձի միշտ օգնական պիտի ըլլաս: Աւրեմն՝ աստուած իմ, քու վրադ պիտի դնեմ իմ յոյսս, ու քու բարութեամբ բըղ զօրանալով՝ սիրտ պիտի առնեմ»:

Աստի ամէնէն առաջ նայեցաւ որ նաւակին մէջ մնացած քիչ մը ուտելիքը ապահովցունէ. ընկուզները կուզովի մը մէջ դրաւ ու գլխուն վրայ վերցունելով առաւ տարաւ ժայռերուն մէջ չոր տեղ մը պարպեց, որոնցմէ բաւական շատ ալ մնացեր էր: Աթի սուփորները կործաներ ու կտարտեր էին

մըրբիկին ժամանակը . ամէնը հողէ սա-
 փոր մը , մեծ պտուկ մը ու մէկ
 պնակ մը կըրցաւ ազատեր էր , որ մեծ
 զգուշութիւն տարաւ վերը ըսած տեղս
 ընկուզներուն քով դրաւ : Այսքը գը-
 նաց միւս անօթներն ալ ժողվեց որ
 խիստ թուաւոր էին , իր մեծ դանա-
 կըն ալ չի մոռցաւ , որով ուռե՛նուց
 ճիւղերը կըտրտեր էր . նաեւ այն ան-
 գին վերարկուն ալ առաւ : Հաստ ու-
 րախ էր , որ կարող եղեր էր այնքան
 ամենահարկաւոր բաներ ազատելու :
 Այսքը խորհեցաւ որ իր խորտակած
 նաւակին տախտակներն ալ շահեցնէ .
 ուստի մէկիկ մէկիկ ցամաքը քաշեց :
 “ Ա՛յլ գիտէ , կ'ըսէր , որ ասոնք ինծի
 օր մը պէտք չի պիտի ըլլան : Ա՛նգը
 կ'ըլլար , թէ որ ծովը իր մակընթացու-
 թեամբը գար ասոնք քշէր տանէր ” :
 Այս աշխատութիւնը մինչեւ գիշեր-
 ուան մէկ մեծ մասը քշեց . լրացեալ
 լուսինը՝ որ ծովն ու ժայռերը կը լու-
 սաւորէր կոր , իրեն ճրագի տեղ բըռ-

նեց ու մեծ օգուտ ըրաւ իր այս գործ-
քերուն :

Բայց այն հոգերը , այն վախերը՝
որ ունեցեր էր , ու մանաւանդ այն
ծանր աշխատութիւնները որ ցորեկը
կատարեր էր , զինքը հոգնեցուցեր է-
ին . գիշեր ատեն միս մինակ բացը պառ-
կելը իրեն շատ դժուար կ'երեւնար
կոր : Աորէն մամտութի մէջ ինկաւ այն
անբնակ կղզիին մէջ իր ապրելուն վը-
րայ . բայց ինքզինքը միտիթարեց այս
խօսքերով . « Մինչեւ հիմայ աստուած
զիս հոգաց , ասկէ ետքն ալ իր բարու-
թիւնները կը շարունակէ : Ասկից զատ՝
գրուած է թէ վաղվանը մի հոգաք ,
մեր երկնային հայրը պատրաստ է » :
Աղէքսանդր , իր սովորուէր համեմատ
իրիկուան աղօթքը ըսաւ ու պառկեցաւ
նաւակէն ազատած բաներուն քով , ու
բով իր բոլոր հարստութիւնը կը կաղ-
մուէր : Արովհետեւ կղզիին մէջ շատ
անձրեւ չէր եկեր , գետինը շուտով
չորցեր էր : Հօրը վերարկուովը ծած-

կուեցաւ ու հանդարտութեամբ քը-
նացաւ հողին աստուծոյ յանձնելով:

ԳԼ . Ե .

Ազգբանդը անբնակ կղզին մէջ կը ճանապարհորդէ:

ԱՂԵՔԱՆԳԻ ԳՅՐԵԿԻԿ շատ հոգ-
նած ըլլալուն՝ բոլոր գիշերը կարծր
հողին վրայ քնացաւ անանկ հանգըս-
տութեամբ՝ որ գիտես թէ փետրապից
կակուղ անկողիններու վրայ քնացեր
էր: Այն բերանը անհանդիստ երազ
մը զինքը խռովեց, կը տեսնար կար, որ
միշտ երկինքը կը որոտար ու ծովուն
ալիքները կը գոռային. իրեն անանկ
կը թուէր որ իր նաւակը ալիքներուն
խաղալիք եղած՝ զինքը անդունդին մէջ
պիտի ձգէ. բայց առտուան մօտ ու-
րիշ աւելի հաճոյական երազ մը տե-
սաւ: Արեւակայութիւնը հօրը տու-
նը իր աչքին առջին բերեր էր. հայրը
մայրը՝ եղբայրները ու քոյրերը սգար-

անդին մէջն էին, ծառերը զարդար-
 ուեր էին կանանչ ու թարմ տերեւ-
 ներով, կարմիր խնձորներով և սսկե-
 գոյն տանձերով. այս պտուղները ա-
 նանկ գեղեցիկ էին որոնց նմանը չէր
 տեսնուած : Հայրը՝ մեծ խնձորենիի
 մը ճիւղին մէկին վրայ նստած կը թռթ-
 վեր, անկէ թափուած խնձորները ան-
 սովոր կերպով մը կը փայլէին. մայրը՝
 եղբայրները ու քոյրերը խնամով կը
 ժողվէին մեծ կողովներու մէջ, ու
 անչափ ուրախութիւնով կը վազէին
 Աղէքսանդրը գրկելու : Արբոր տեսան
 որ ան կուգար կոր, հայրը փութաց
 ծառէն վար իջնալու, ու բարեկամա-
 բար անոր ձեռքը բռնելու : Սոյրն ալ
 կողովին մէկին մէջ գիզուած խնձորնե-
 րուն խիստ գեղեցիկներէն անոր պար-
 գեւ ըրաւ :

Աղէքսանդր, այս գեղեցիկ երազէն
 սիրար թունտ ելլալով՝ երբոր ձեռքը
 երկրնցուցէր էր որ այն խնձորներէն
 մէկը առնէ՝ արթնցաւ : Օտիային

Թռչունները որ առտու եղածին պէս
 ժայռերուն բոլորախփը կը թռչտին՝ ի
 բնեց ճռուողելովը զինքը արթնցու-
 ցեր էին : Արբոր աչքը բացաւ ու այն
 սոսկալի ժայռերը տեսաւ որ իբր թէ
 իր գլխուն վրայ կախուեր էին , եր-
 բոր այն անսահման ծովը դիտեց ու
 իր առջին երկինքէն ու ջրէն ուրիշ
 բան չի տեսաւ՝ բոլոր մարմինը սարս-
 աաց , խորին տխրու թեան մէջ ինկաւ
 ու սկըսաւ լալ դառնապէս :

Այն միջոցին խումբ մը ծովային
 թռչուն ուրախու թեամբ ճռուողե-
 լով դէպ ՚ի իր երկիրը կը թռչէին կոր .
 « Այս , սիրուն թռչուններ , ըսաւ միտ-
 քէն , երնէկ էր թէ իմ համբոյրներս
 կարող ըլլայի ձեզի հետ խրկելու իմ
 բարի ծնողացս : Թէ որ կարող ըլլա-
 յիք անոնց իմացնելու որ ես տակա-
 ւին ողջ եմ , բայց հոս արգիլուած ,
 ազէկ գիտեմ որ իմ սիրելի հայրս ու
 բարի կնքահայրս բոլոր վտանգները
 կ'արհամարհէին զիս սյս բանտէս ա-

զատելու համար . բայց ափսոս որ մէկը չունիմ այս ծառայութիւնը ինծի ընելու » :

Սակայն սիրտ առաւ , ելաւ կայնեցաւ , ջերմեռանդութեամբ իր առաւօտեան աղօթքը ըրաւ ու մէկ քանի ընկուզով կտոր մը հաց նախաճաշիկ ըրաւ . ու ետքը միտքը դրաւ որ բոլոր կղզին իր երկայնութեանը սլորտրտի : Արտելի է կ'ըսէր ինքնիրեն՝ քանի մը պտղատու ծառ կը գտնեմ , կամ քանի մը օգտակար թուփեր , ու բոնցմով կարող ըլլամ զիս պահել ու ապրեցընել մինչեւ որ աստուած շնորհք մը ընելով ինծի օգնութիւն խրկէ ու այս կղզիէն զիս ազատէ : Ատեւ կարելի է որ այս կղզին բնակիչ ալ ունենայ՝ որ անտարակոյս նաւուղղութենէ կը հասկընան ու բաւական մարդասիրութիւն ալ կ'ունենան զիս հօրս տունը տանելու :

Աստի հետը քանի մը կտոր կարագով հաց առաւ , իրարու վրայ դրաւ

ու վարչամակի մը մէջ պըլլեց մեծ ըզ-
 դուշու թիւ, ու կըրցածին չափ ալ ըն-
 կուզ դրաւ հետը, խելք բրաւ նախ
 անոնց վրայի պատատը սորկեց որ շատ
 տեղ չի բռնեն իր կապոցին մէջ ու շատ
 ալ ծանր չըլլան : Ատքը ուռի ծառի մը
 հասակէկ մէկ ճիւղը ընտրեց իր յօտու
 ցովք կտրեց իր հասակին յարմարցուց,
 իր կապոցն ալ մախաղի պէս ուսը ա-
 ռաւ ու գաւազանը ձեռքը սկըսաւ
 ճամբայ ընել :

Արիկայ գժուար ու վտանգաւոր
 դործ մըն էր իրեն համար . երբեմն
 խիստ բարձր ժայռերու վրայ ելլելու
 էր ու երբեմն ալ խորունկ խողովներ
 ընդ մէջ իջնալու՝ որ կարող ըլլար ա-
 ռաջ երթալու : Բոլոր կղզին բաղկա-
 ցած էր ահագին մեծութեամբ մեծ
 մեծ ժայռերէ, որ ծովու մէջէն ելեր
 էին, ու գիտես թէ դէպ ՚ի կղզիին մէջ
 տեղուանքը աւելի բարձրացած էին :
 Այս ահարկու տեսարանին մէջ մը սիր-
 տը դողաց : Քանի քանի անգամ խո-

ոռչներու մէջ մտաւ որոնց եւբը չէր
 կրնար գտնալ, ուստի կը պարտաւո-
 րէր ետ դառնալու և ուրիշ ճամբայ
 մը բռնելու: Քանի քանի անգամ դէ-
 մըն ելած ժայռերէն վեր ելլել ուղեց,
 բայց անանկ սեպացեալ կ'ըլլային, որ
 կը պարտաւորէր երթալէն դադարե-
 լու ու կրկին վար իջնալու աւելի շատ
 վտանգներով: Այն տեղ մը՝ մարդու
 կամ կենդանիի մը նշանն անգամ չի
 տեսաւ: Վարապ տեղը չորս դին նայե-
 ցաւ որ պտղատու ծառեր, կամ թու-
 փեր գտնէ, մէկ քանի ժայռերու վը-
 րայ եղած մամուռներէն ՚ի զատ կտոր
 մը կանանչ խոտ անգամ չի տեսաւ: Տեղ
 տեղ խիստ ցած եղեւիններ կը
 հանդիպէր, որ ժայռերուն մէջ կրցեր
 էին հաստատուիլ: «Մհ, տէր անձ,
 կ'ըսէր, աչքը տխրութեամբ երկինքը
 վերցընելով, թէ որ այս սարսափելի
 անապատին մէջ երկար ժամանակ կե-
 նալու պարտաւորիմ՝ անշուշտ անօ-
 թու թենէ ու ձանձրու թենէ պիտի

մեռնիմ” :

Սակայն յուսուցիւմ որ աւելի աղէկ տեսարաններու պիտի հանդիպի , ըսկըսաւ շարունակել իր ճամբան : Արեւին տաքութիւնը խիստ սաստիկ էր այն տեղերը . քրտինքը ճակատէն ու երեսներէն կը վազէր կոր , ու հրատապ ծարաւ մը սկըսաւ զինքը նեղել . բայց ինչպէս պիտի կրնար այն բուռն պէտքը յագեցընել անանկ ցամաք երկրի մը մէջ : Եայտերն անգամ գիտես թէ կը մաշէին կոր այն մշտնջենաւոր ջերմութեանը տակը , ամէն բան ցամքեր էր , ու բնաւ յոյս չի կար կաթիլ մը անուշ ջուր գտնելու : “ Ահ աստուած իմ , ըսաւ հառաչելով , անօթութենէ մեռնելէս առաջ ծարաւը զիս պիտի չորցընէ ” : Բիչ մը առաջ երթալէն ետեւ յանկարծ ջրի մը կարկաջելու քաղցր ձայնը ականջին եկաւ . ուրախութիւնը զինքը առաւ , սկըսաւ շուտ շուտ քալել դէպ ՚ի այն ձայնը , քանի մը վայրկեան նստաւ ջր

բին մօտը որ քիչ մը ջերմութիւն անց-
 նի, յետոյ քիչ քիչ խմեց: Ամենեւին
 մտքէն չէր անցներ, որ ջուրը՝ աստու-
 ծոյ այնքան անգին մէկ բարիքն ըլլայ
 մեղի. մեր երկիրներուն մէջ պէտք ե-
 ղածէն աւելի գտնուելուն համար բա-
 նի մը տեղ գրուած չէ: «Ո՛վ բարե-
 րար աստուած, պուսպ, շատ շնոր-
 հակալ եմ քենէ այս զովարար ըմպե-
 լիքին համար որ ասանկ գիպող ժամա-
 նակի մը ինծի շնորհք ըրիր. ասով
 յոյս ունիմ, որ քանի այս կղզին մնամ՝
 ջրի պակասութիւն չի պիտի տեսնեմ:
 Բայց ախո՛ս, քիչ մը անցնի՝ ուրիշ
 կարօտութիւններ զիս պիտի չարչըր-
 կեն: Շատ չի պիտի քէ հացս ու ըն-
 կուղս պիտի հասնի: Սակայն դուն որ
 զիս ծարաւութենէս մեռնելու չի թու-
 ղուցիր՝ իմ օրական կերակուրս ալ կը
 հոգաս: Քու ձեռացդ ամէն մէկ պար-
 գեւը՝ մօրս ըսածին, քու զաւակնե-
 րուդ վրայ ունեցած հայրական խնա-
 մոցդ շարունակութեանը մէյ մէկ ե-

բաշխաւորութիւն է ։

Պ ուրիշեկաձ ճամբովը շարունակ աւ
ուաջ երթալով՝ նորահաս եղեւիններու
(չամ) մը անտառ հասաւ , որոնց մէջ
տեղէն այն մաքուր ու սրայծառ ջուրը
չափաւոր մեծութեամբ ժայռէ մը կը
բղխէր . Աղէքսանդր մէկ ժամի մը
մօտ աշխատեցաւ մինչեւ ծայրը ելլե-
լու . երբոր հոն հասաւ , կղզիին էն
բարձր տեղը ելած եղաւ : Այն բարձր
դիրքէն այն խոշոր խոշոր ժայռերը ու
բարձր եղեւինները իր աչքին առջին
վարը տեսնելով՝ որ ընդարձակ ծովով
մը շրջապատածի պէս կ'երեւնային ,
սիրտը սաստիկ վախ մը մտաւ : « Աւ-
րեմն պոռայ , ես հոս ասանկ միամի-
նակ մնացի , ընդարձակ ծովով մը աշ-
խարհի միւս կողմերէն զատուած եւ
իբր թէ արտօրուած այս անապատ
կղզիին մէջ : Այց ասով ալ չեմ ուզեր
յուսահատիլ , աստուած որ զիս խու-
վայոյդ ծովէն ազատեց ու մինչեւ հոս
ինձի առաջնորդեց , իմ օրական պէտ-

բերս ալ կրնայ հոգալ : Իմ բնակարանն
 րս վարը այն եղեւիններուն մօտ պիւ
 տի հաստատեմ ուր որ այն ջուրը կը
 բղխէ , ունեցած քիչ մը սաշարս ու
 քանի մը կտոր անօթներս ալ հոն պիւ
 տի բերեմ , ու հոս այս ժայռին վրայ
 ամէն օր պիտի նստիմ , որ նայիմ մէկ
 կողմէն նաւ մը կուգայ որ զիս շուտով
 ցամաքը տանի » :

Արեւը նոր մարը մտեր էր , ու այն
 տեղուանքը ձգելով ուրիշ հեռաւոր
 երկիրներ լուսաւորելու գացեր էր .
 իր հայրենի հիւղը պատող լեռները՝
 սսկւոյ ու ծիրանւոյ գոյներով կը փայ
 լէին կոր . Աղէքսանդր , աչքը արցուն
 քով լեցուած , այն անսահման տա
 րածութիւնը կը դիտէր , որ զինքը
 իր սիրելի ծնողքէն զատեր էր : « Ա՛վ
 աստուած երկնից , ըսաւ , դուն որ
 հօրս բնակարանը ինծի ձգել տուիր
 հոս աքսորելու համար , դուն որ մըր
 րիկն ու փոթորիկը չի նայելով նաւա
 կրս մինչեւ այս կղզին բերիւր , քեզի

չատ գիւրին է էն մեծ նաւին՝ ուզած
 ճամբադ բռնել տալու . ուրեմն տ-
 նանկ ըրէ որ նաւ մը ասկէ անցնի, ու
 բուն մարդիկը զիս չի ճանչցած ալ
 ինծի օգնութիւն մը ընեն ու զիս իմ
 հայրենի գիւղս տանին . վասն զի դուն
 անանկ ամենակարող ես, որ քեզի ան-
 հընար բան չի կայ . դուն՝ որմէկը ան-
 դունգը կը ձգես ու որմէկը անկէ կը
 հանես : Իմ բոլոր յոյսս վրագ կը գը-
 նեմ” :

Ատուծոյ վրայ ունեցած այս քաղ-
 ցրը վատահուժիւնովը բոլորովին մը-
 խիթարուած, ժայռէն վար իջաւ,
 այն փոքրիկ անտառին մէջ մտաւ, եւ
 ղեւիններուն տակը մամուռէ անկո-
 ղինի մը վրայ սպուկեցաւ ու խաղաղ
 քուն մըն ալ եկաւ անոր աչուրները
 գոցեց :

Վերակուրի պակասութիւն :

ԱՂԵՔՍԱՆԴԻ մնացած կտոր մը հացովը ու իր ընկուզներովը կը կերակրուէր կոր . ամէն օր իր ժայռին ծայրէն կը դիտէր , որ տեսնէ թէ վաճառականի նաւ մը կամ ձկնորսի նաւակ մը կղզիին կը մօտենայ արդեօք . բայց պարապ տեղը ասանկ միօրինակ ծովուն դէպ ՚ի լայնքն ու երկայնու թիւնը կը նայէր , աչքին բան մը չէր երեւնար : Վախցաւ որ այն տեղը աւնօթու թենէ պիտի մեռնի : Այլ կ'հասկըցաւ որ հնար եղածին չափ իր ուտելիքի պաշարը խնայութեամբ դործածելու էր . դանակովը հացին վրայ նըշան բրաւ , որ հասկընայ թէ ամէն մէկ օրուան որչափ կ'իյնայ կոր : Այս մասերը խիստ պղտիկ և խիստ կարծր էին , մինչեւ որ ջրին մէջ չի թրջեր՝ չէր կրնար ուտել : Բնկուզներն ալ համրեց մեծ խնամով , ինչպէս որ ազահ

մը անդադար իր ստիկները կը համբէ :
 Անոնցմէ փոքրիկ մաս մը զատեց որ ա-
 մէն որ հացովը ուտէ : Արշափ որ ա-
 սանկ խնայելով ապրեցաւ , տակաւին
 իր վերջի կոտոր հացին ու վերջի ընկու-
 զին վայրկեանն ալ հասաւ , շատ մտա-
 տանջութեամբ պառկեցաւ . ու միւս
 օրը առաւօտուն անօթութիւնը սկը-
 սաւ զինքը սաստիկ նեղել : Ավ ասու-
 ուած իմ , պոռաց , շնորհք ըրէ որ ու-
 բիշ ճար մը գտնամ ապրելու , որով-
 հետեւ բոլոր վտահութիւնս քու վը-
 բադ է , յաջողէ ինձի ու թող մի տար
 որ անօթի մեռնիմ ։

Այոքը բոլոր կզզին պըտըտեցաւ , որ
 տեսնէ թէ չի կրնար գտնէ անանկ ար-
 մատ կամ բոյսեր գտնել որ իրեն սը-
 նունդ ըլլան , ու անանկով հացին և
 ուրիշ կենաց հարկաւոր բաներու տե-
 ղը բռնեն . բայց ամէն պըտըտած տե-
 ղերը քարերով լեցուն էին . ուստի
 խիստ քիչ կուտէմ (թէրէ) գտաւ ջրին
 եղերքը ու ժողվեց : Անօթութիւնը այն

քան կը նեղէր կօր , որ անյապ կերպով
 մը լափեց այն փոքրիկ կանանչ տերեւ-
 ներն ու անոնց կոթերը . ետքը կրցա-
 ծին չափ մեծ պաշար մ'ալ նորէն պատ-
 րաստեց նոյն բոյսէն , բոլոր գտածը
 մեծ խնամով ժողվելով ջրին բղխած
 տեղուանքէն մինչեւ ծովը թափած
 տեղերը : Բայց ի՞նչ օգուտ կրնար ը-
 նել իր անօթի մարմնոյն վրայ այս կու-
 տէմի տերեւները՝ որ խիստ քիչ սը-
 նունդ կուտային իրեն : Անանկ չոր
 ցամաք կենալէն տկարացած՝ ծովուն
 եզերքը ժայռի մը վրայ նստաւ ու դէպ
 ՚ի ցամաքը տխուր նայվածք մը ընելով
 ըսաւ . « Մի աստուած իմ , երբոր հօ-
 րըս տունն էի՝ քանի քանի անգամ ես
 քու բարութիւններդ վայելեցի ա-
 ռանց անոնց ճշմարիտ յարգը գիտնա-
 լու , առանց նաեւ սրտանց քեզմէ շը-
 նորհակալ ըլլալու՝ ինչպէս որ երախ-
 տադէտ սիրտ մը պարտական է ընե-
 լու : Այն տեղն էր որ հացը՝ իբր թէ
 հրաշքով մը երկրէն կը բուսնէր , այն

տեղը կը գտնուէին պտղատու ծառերը՝ որոնց ճիւղերը կը ծռէին պատուական խնձորներուն ու սօղնիւ տանձերուն ծանրութեանը տակը . հոն նաեւ ինծի համար կաթի ու մեղրի անըստառելի աղբիւրներ կը վազէր : Հիմակ որ այն պատուական պարգեւներէն զրկուած եմ, անոնց ճշմարիտ յարգը ամենէն աղէկ կը հասկընամ կոր : Ո՛վ անտուած իմ՝ ներէ ինծի, քեզմէ, սրտանց շնորհակալ չըլլալու համար երբոր բոլոր այն գանձերուն տիրաւցած էի : Բնդունէ հիմայ իմ ճշմարիտ երախտագիտութեանս ցոյցերը, և ստոյգ գիտցիր, որ եթէ օր մը ըլլայ որ կրկին մարդկանց մէջ գտնուիմ, քու պարգեւներուդ խիստ փոքրիկն անգամ չի պիտի արհամարհեմ » :

Քանի մը վայրկեան այս խոհեմ ու երկիւղած մտածութիւններուն մէջ ընկղմեցաւ . ու անոնց մէջէն ջրին քաղցր ձայնովը սթափեցաւ, որուն մէջ կռնակնին արծաթի գոյնով գեղե-

ցիկ փոքրիկ ձուկեր զուարթաբար լողալով այն ձայնը պատճառեր էին . և գիտես թէ ջրին մէջ՝ որ այն ժամանակըն ալ պայծառ էր , կը խաղային ու կը զբօսնուին : Աղէքսանդր ինքնիրէն կը մամլտար , « ախ , երնէկ էր որ կարող ըլլայի այս ձուկերուն մէկ քանին բռնելու զիս մաշեցունող քաղցս անցընելու համար : Ասոց ուսկան չունիմ , ու ձեռքով բռնելն ալ անհնարին է » : Արդարեւ այն փոքրիկ նաւակոստեղան՝ որ անօթու թենէ կը մեռնէր , սրչափ ցաւ եղած պիտի ըլլայ իր աչքին առջին տեսնել առողջ կերակուր մը ու չի կրնալ զայն ձեռք ձգելու : Այլ ձուկ որսալու համար ուսկանէն ուրիշ հընարք ալ չէր գիտէր : « Աստուած իմ , պոռայ , ես սուրբ գրոց մէջ կարդացեր եմ , որ երբոր տղայ մը իր հօրմէն ձուկ կը խնդրէ , անոր տեղը օձ չառնէր : Աւրեմն ինձի հնարք մը աղդէ , որով կարող ըլլամ այս ձուկերուն տիրանալու որ անօթու թենէս չի մեռ-

նիմ” :

Այն միջոցին թռչունն մը եկաւ եղեւինն ծառի մը ճիւղին վրայ նստեցաւ որ մօտի ժայռերուն մէկուն քովը բուսեր էր . թռչունին բերանը որդ մը կար : “ Ա՛ճ ամենաբարի , պօռաց Աղէքսանդր , դուն խիստ փոքր թռչուններն անգամ կը կերակրես , կ’ազաչեմ մի թողուր որ կորսուի ինձի պէս երեսի վրայ ձգուած խեղճ տղան ” :

Թռչունը իր կտուցը ծառին ճիւղին զարկաւ որ որդը մեռցունէ . բայց բերնէն փախուց , ջուրին մէջը ինկաւ : Փոքրիկ ձուկերը խմբովին արտորնօք վազեցին , անոնցմէ մէկը վրայ հասաւ , ու թռչունին ձգած որդը խկոյն կըլլէց : “ Հատ աղէկ ըսաւ Աղէքսանդր ինքնիրէն , ասկէ միտքս բան մը ծագեցաւ . թէ որ ես ալ ասոր նըման որդ մը դերձանի մը ծայր կապեմ , ձուկ մը զանիկայ կը կըլլէ , թէ որ ետքը զանիկայ ջրէն դուրս քաշելու ըլլամ , ձուկն ալ հետը դուրս կ’ել

լէ , ես ալ կը բռնեմ : Իր պրտուեայ
 գլխարկը քոփն էր , Աղէքսանդր՝ անոր
 վրայի ժապաւէնին (որն որ իր քոյրը
 բերեր ու գլխարկին վրայ անցուցեր
 էր) , ասորչումը քաշեց հանեց , գա-
 լարեց երկան լարի մը պէս ըրաւ . որդ-
 մը փնտրուեց գտաւ , անոր կապեց ու
 ջրին մէջ երկնցուց . բայց դժբաղդա-
 բար իր լարը բաւական երկայն չէր ,
 ու ձուկերն ալ չէին ուզեր կոր այն-
 քան մօտ եղերքը գալ : Այս դժուա-
 րութեանն ալ ճար մը ընելու համար՝
 դերձանը իր ճամբու գաւազանին
 ծայրը կապեց ու անանկուկ նորէն ջը-
 րին մէջ երկնցուց : Իսկոյն սղաթի ձուկ
 մը վազեց անոր եկաւ ու որդը կլլեց ,
 բայց Աղէքսանդր իր լարը դատարկ
 ետ քաշեց :

« Հասկըցայ , ըսաւ , ասոր ծայրը
 կարթ մը (օլթա) պէտք է , որ ձուկը
 անով բռնըլի ու մնայ : Իսկոյն գնդա-
 սեղին մէկը առաւ որով ժապաւէնը
 գլխարկին վրայ հաստատուեր էր : Ա-

րովհետեւ այս գնդասեղը հաստ էր ,
 ղանիկայ կարթի ձեւ ծռեց , դերձա-
 նին ծայրը կապեց անոր որդ մը ան-
 ցուց ու նորէն ջրին մէջ ձգեց : Աղէք-
 սանդր քիչ մը ժամանակէն ետեւ լա-
 րը դուրս քաշեց . և ո՞վ կրնար անոր
 ուրախու թիւնը սլառմել , երբ որ տե-
 սաւ որ արծաթագոյն թեփերով փոք-
 րիկ ձուկ մը անոր ծայրը կը թրթռէր :
 Չուկը հանեց կարթէն , ու նոյն փոր-
 ձը քանի քանի անգամ ալ կրկնեց : Ա-
 մէն անգամին չի յաջողեցաւ , այսու
 ամենայնիւ քիչ ժամանակին մէջ վեց
 հատի չափ որսաց : Ալ հիմայ ո՞վ կրը-
 նար Աղէքսանդրին երջանկու թեանը
 հասնիլ : Աւակէն աղատած անօթնե-
 րուն մէջ կայծահան (չաքմաք) մը ,
 կաճքար մը և աբէթ (քալ) կար , գը-
 նաց ղանոնք առաւ , բաւական չոր
 ճիւղ ժողվեց , սւ աղէկ կրակ մը վա-
 ռեց որ իր ձուկերը եփէ : Ա երջապէս
 իր երկար չքաւորութենէն ետեւ ա-
 ղէկ մը կրցաւ կշտանալ , ու ծնկան վը-

բայ գալով շնորհակալ եղաւ աստուծո՛ւ
մէ : Այս գիւտը զինքը շատ ուրախա-
ցուց , ու ալ անկէ ետեւ ամէն օր այս
ձկնորսութիւնը կ'ընէր :

Սակայն Աղէքսանդր իր ժայռին
ծայրէն ծովը նայելով տեսաւ որ շատ
մը մեծ ձուկեր եղերքներուն մօտը
կը լողային : Այն , ըսաւ , թէ որ կա-
րող ըլլայի անանկ մէկ հատ մը բըռ-
նել՝ քանի մը օրուան ինծի բաւական
կ'օգտէր » : Աղէկ հասկըցաւ որ անանկ
մեծ ձուկ մը գիւրաւ չի պիտի կըր-
նար բռնուիլ իր ունեցածին պէս
փոքրիկ կարթով մը , որ ան ալ գնդա-
սեղ մը էր , ուստի քանի մը վայրկեան
մտմըտաց որ աւելի հաստատուն բան
մը գտնէ : Արջապէս միտքն եկաւ որ
իւր նաւակին տախտակի կտորներուն
վրայ շատ մը բեւեռներ մնացած պի-
տի ըլլար : Շուտ մը վաղեց գնաց
տախտակին մէկին վրայէն բեւեռ մը
հանեց , քարի մը վրայ քսելով ծայրը
սուրցուց , կարթի ձեւով ծռեց , իր

քթան թաշկինակէն քանի մը թել հանեց գալարեց հասար լար մը ըրաւ, կարթը անոր կապեց ու ծայրն ալ մեծ որդ մը անցուց. այս կերպով կարող եղաւ մինչեւ աւելի խոշոր ձկնէր բռնելու. խելքով գիւրաւ կրնանք գրտնալ թէ ասանկ մէկ գիւտ մը ընելէն ետեւ, իրչափ մեծ եղած էր անոր ուրախութիւնը:

Ալէքսանդր հասկըցաւ որ իր գիւտը կատարեալ ըլլալու համար ուրիշ շատ բանի կարօտ էր: Շատ անգամ այն մեծ ձուկերէն՝ որ կարթը կուգաւ յին կը խածնէին իրեն քաշեր էր, բայց թրթռած ժամանակնին կրկին ծովը կ'իջնային: Ալէքսանդր երկար ժամանակ մտնլտաց որ ասոր պատճառը գտնէ: Արովհետեւ խիտ փոքր հասակէն հետաքրքրութիւն կ'ընէր բան սորվելու և ամէն բանի ուշադրութիւն կ'ընէր, միտքն եկաւ որ օր մը որսորդի մը ձեռք քանի մը նետ տեսնելով՝ որ այն ժամանակները որսի

կը գործածէին , անոր հարցուցեր էր թէ ի՞նչ բանի օգուտ ունէին այն նետերուն սլաքներուն երկու կողմի սըրածայր թեւերը . որսորդն ալ իրեն սլատասխան տուեր էր թէ այն թեւերը անոր համար շինուած են , որ նետերը աղէկ մը վէրքերուն մէջ մտնեն ու անոնց մէջ մնան : Աստի Վշէքսան գրք փորձ ըրաւ որ անանկ թեւերով կարթ մը շինէ . մուրձի (չէքիճ) սալի (էօրս) ու մկրատի (մաքաս) սեղ իր հետը ուննցած յետոցէն ու դանակէն ուրիշ բան չունէր գործածելու : Շատ աշխատութենէ , նեղութենէ , ու յարատեւութենէ ետքը՝ կարողացաւ անանկ թեւերով կարթ մը շինելու . ըսկըսաւ որսալ ու մեծ ուրախութեամբ տեսաւ որ խիստ քիչ անգամ կը սլատահէր՝ որ բռնուած ձուկերուն մէկը կը կրկին ծովը իցնար :

Այսու ամենայնիւ իր գիւտը միշտ մէյմէկ կատարելագործութեան կը կարօտէր : Ար փոքրիկ ձկնորսին մեծ

անհանգստութիւն կ'ըլլար կոր կարթը միշտ մէկ աստիճան բարձրութեան բռնել, ու անթարթափ աչօք անոր վրայ նայիլը՝ որ ձուկին խածնելը տեսնելով շուտով ջրէն դուրս քաշէ . բայց օր մը ջրին երեսը պզտի ճիւղ մը կը լողար կոր, եկաւ կարթին կրուուեցաւ (իլիշմէք) : Աղէքսանդր նա յեցաւ որ ալ անկէ ետքը կարթին գաւազանը միշտ մի և նոյն աստիճան բարձրութեան բռնելու շատ հարկ չի կար . ինչու որ լարը թող տուած ժամանակն ալ այն պզտի ճիւղը չէր թողուր կոր որ ջրին տակը երթայ : Մի անգամայն դիտեց ալ՝ որ այն փոքրիկ ճիւղը անվրէպ կերպով մը իրեն կ'իմացունէր ձուկին կարթը կըլլելու համար գալ խածնելը : Այս կերպով Աղէքսանդր կրնար կարթը աստիճանին դուրս քաշել : Աստի Աղէքսանդր այս եղանակը գործածեց . բայց այն պզտի ճիւղին տեղը իր որսական թելին փայտի մը կտոր կապեց , որով ա

ւելի ծանր եղաւ և ուղիղ մնալուն
օգնեց : Ալ անկէ ետեւ ձուկ բռնելը
դիւրացաւ մեր փոքրիկ նաւաբեկե-
լոյն , ու իր սրտական թելին գիւտն ալ
բողբոլիկն կատարելագործեցաւ : Փոր-
ձըն ու մըտամըտաւքը իրեն ուրիշ դիւ-
րութիւններ ձանջուցին . շնորհա-
կալ եղաւ աստուծմէ որ մարդուն իղձ
կուտար անանկ գիւտեր ընելու :

Այսու ամենայնիւ , ատեն մը ե-
ղաւ որ Աղէքսանդր կրկին կարօտու-
թեան մէջ ինկաւ . ու հարկ եղաւ
քանի մը օր անօթի մնալ : Օտիւր ա-
նանկ խռովեցաւ որ իրեն անհնար
եղաւ ձուկ բռնելը , մըռնչող ա-
լիքը անանկ կատղած կը բարձրանա-
լին , երկինքը անանկ սաստիկ շառա-
չիւնով մը կը սրտտար , որ մինչեւ ան-
գամ ծովուն եզերքը երթալու չէր հա-
մարձակէր կօր : Արամըտաց որ հնարք
մը գտնէ որով մէյմ'ալ անանկ կարօ-
տութեան մէջ չիյնայ , միտք բրաւ որ
ձկանց աւազան մը շինէ : Աստի ջրին

մօտ քարախիտ տեղ մը բաւական մե-
 ծուծեամբ փոս մը փորեց . շատ չան-
 ցաւ այն փոսը յստակ ջրով լեցուե-
 ցաւ : Բռնած ձուկերը անոր մէջ կը
 պահէր . աս կերպով միշտ պահեստի
 դրած բաւական պաշար ունեցաւ . և
 ահա այս հնարքէն ետքն էր որ ալ ա-
 մենեւին հոգ մը չունեցաւ իր ապա-
 գայ ապրելուն վրայօք : « Օ՛խ , որչափ
 երջանիկ եմ պուսպ , որ ալ ասկէ ե-
 տեւ անօթի մեռնելու վախ չունիմ .
 սով աստուած իմ , որչափ շնորհակալ
 եմ քենէ այս շնորհքիդ համար , ալ
 ասկէ ետեւ իմ կեանքս որ պահեցիր ,
 այս կղզիին մէջ բոլորովին քու կամա-
 ցրդ համակերպելով պիտի անցունեմ ,
 որչափ ժամանակ որ քու սուրբ կամ-
 քրդ պահանջէ : Ար ժամանակ որ կամք
 ընես որոշելու՝ գուն պիտի գաս զիս
 աղատէս այս բանտէս » :

Քարանձաւի մը գանուիլը :

ԱՂԵՒՄԱՆԻՐ ալ անօթութեան կողմէն անհանգստութիւն մը չունենալուն ու այս մասին հող մ'ալ չի մնալուն անոր բոլոր բաղձանիքը՝ որ կրկին սկըսաւ տիրանալ անոր սրտին վրայ, իրեն սիրելի ծնողացը վրայ դարձան : Ամէն օր և ամէն վայրկեան ուր կից որ կրնար նայիլ նէ՝ չորս կողմը կը դիտէր, որ տեսնէ թէ տեղէ մը նաւ մը կուգայ արդեօք :

Ատու մը, որովհետեւ ժայռի մը գագաթը ելեր էր, մէկէն ՚ի մէկ մեծ նաւ մը տեսաւ հեռուն, որուն առագաստները նոր ծագած արեւուն ճառագայթներովը լուսաւորեր էին : Այս տեսիլին վրայ Աղէքսանդրին բոլոր մարմինը սարսուել սկըսաւ ուրախութենէն : Աւրախութենէն ու վախէն կը գողար կոր, միակերպ այն նաւին կը

նայէր , որ ուղղակի գէտ 'ի կղզին կու-
 գար , ու քանի կ'երթար աւելի կը մօ-
 տենար : Աղէքսանդր իսկոյն գնաց ե-
 ղեւինի երկայն ձող մը փնտուեց , որ
 շատոնցվընէ 'ի վեր սլաարաստեր էր ա-
 սանկ բանի մը համար . դաշկինակը ա-
 նոր ծայրը կապեց ու իր ժայռին գա-
 գաթը ստքի վրայ կայնելով սկըսաւ իր
 այն դրօշակը օդին մէջ ասդին անդին
 շարժել , որ նաւը տեսնելով իրեն մօ-
 տենայ : Վայց նաւը այս նշանը տես-
 նելու չափ կղզին չի մօտեցած մէկէն
 'ի մէկ իր ճամբան փոխեց , ու կղզին
 անցաւ : Աղէքսանդր երկար ժամանակ
 նաւին ետեւէն նայեցաւ մինչեւ որ
 ալ բոլորովին կորսընցուց . ետքը յու-
 սահատած ու սիրտը կըսկըծուն վերա-
 ւորած իր ժայռին վրայ ինկաւ ու ըս-
 կըսաւ դառնապէս ըստ : Վայց վերջը
 հօրը սա խօսքերը միտքը եկաւ որ շատ
 անգամ իրեն ըսեր էր . « Թշուառու-
 թեանց մէջ շատ անգամ աստուծոյ
 օգնու թիւնը մեզի մօտ կ'երեւնայ ու

կը հեռունայ , բայց ասոր համար պէտք չէ որ տրանջանք . անոր ներհակ պէտք է մըտմըտալ որ աստուած մեզ փորձելու համար անանկ կ'ընէ , որ մեր՝ իր վրայ ունեցած վստահութիւնն նուս որչափ ըլլալը հասկընայ ու մեր համբերութիւնը վարժէ . անիկայ ետքը մեզի օգնութիւն կ'ընէ աւելի հըրաշալի կերպով . նաեւ մեզ մեր թըշուառութեանը մէջ սընչացունելու ալ ըլլայ , տակաւին իր՝ ու իր հայրական նախախնամութեանը վրայ ունեցած հաւատքնիս չի պիտի խախտենք . վասն զի աստուած ինչ որ մեզի խրկէ՝ մեր երջանկութեանը համար է կամ այս աշխարհքին կամ անդիի աշխարհքին մէջ » : Այս բարոյական խորհրդաճոռութիւնովը Աղէքսանդր մխիթարուեցաւ , ու կրկին սիրտ առաւ :

Այսու ամենայնիւ Աղէքսանդր կը յուսար որ օր կ'ըլլայ որ ուրիշ նաւ մըն ալ կուգայ զինքը կրկին իր ծնողացը կը դարձունէ : Բայց եղանակը օր

աւուր վրայ կը խստանար . ձմեռը շա-
 րունակ յորդահոս տարափներով ինք-
 զինքը կ'իմացունէր կոր . գիշեր ցորեկ
 անձրեւ կուգար . տերեւազարդ եղե-
 ւինները՝ որոնց տակը Աղէքսանդր իր
 անկողինը փրուեր էր , ալ զինքը չէին
 պաշտպաններ կոր . անոնց տակը իբր
 թէ տանիքի մը ջրի խողովակներուն
 տակը նստածի պէս էր . գետինը այն-
 քան թրջեր էր որ բոլոր անտառին
 մէջ կտոր մը չոր տեղ գտնալը անհնար
 եղաւ : Արջապէս այն շարունակ անձ-
 րեւը կտրեցան , բայց անոր տեղը ձը-
 մեռը եկաւ . ըսկըսան պաղ հովեր փը-
 չել , ու եղեւիններուն այն փոքրիկ ան-
 տառն ալ բաւական խիտ չէր այն հո-
 վերը արդիւլելու : Իսեղճ տղան այնքան
 մտեցաւ որ բոլոր մարմինովը կը գո-
 ղար : « Մհ , աստուած իմ , ըսաւ առ-
 տու մը , գրեթէ բոլորովին սառած
 արթըննալով , ի՞նչ պիտի ըլլայ ուրեմն
 իմ վախճանա քիչ մ'ալ անցնելու ըլ-
 լայ , երբոր եղանակը ալ աւելի սաստ-

կանայ : Թէ որ այս անտառին մէջ ուր
որ հովը ասանկ անտանեւի կերպով մը
կը փշէ կոր՝ ես գետինը պառկելու
պարտաւորած եմ, տարակոյս չունիմ
որ պիտի սառիմ : Տէր իմ, շնորհէ ին-
ծի որ տեղ մը գտնամ ուր ցուրտէն
ու խոնաւութենէն կարող ըլլամ ան-
ձրս պատըսպարելու :

Իսկոյն ելաւ որ երթայ նոր տեղ մը
գտնէ : Աղզիին էն բարձր ժայռին՝ ու-
րուն գագաթը կ'ելէր ամէն օր Ա-
ղէքսանդրու գրեթէ հաւասար բարձ-
րութեամբ ուրիշ ժայռի մը մէջ տե-
ղը պզտի աղուոր ձոր մը կար : Աղէք-
սանդր միշտ ախորժեքով դիտէր էր այս
տեղը . բայց ամենեւին մուտք մը չէր
կրցեր գտեր հոն մտնալու : Անոր բո-
լորը գտնուած ժայռերուն մէկէն ինք
զինքը վար թող տալը խիստ վտանգա-
ւոր բան էր : Այսու ամենայնիւ նո-
րէն անգամ մ'ալ փորձեց տեղէ մը
մուտք մը գտնալու . վերջապէս տե-
սաւ որ ջրին վազած տեղէն քանի մը

հարիւր քայլափոխ հեռու մեծ ժայռ
 մը կար ընդարձակ պատուուածով մը .
 այն ժայռին վրայ ելաւ ու պատուած
 տեղէն յաջողութեամբ մը այն նեղ
 ձորին մէջ մտաւ : Այն տեղի ժայռե-
 րուն մէկին մէջ տեսաւ որ անձաւ (մա-
 ղարա) մը կար՝ որուն բերանն ալ եր-
 կու հատ ծեր եղեւիններով հովանա-
 ւորած էր : Այս բնակարանին մէջ
 մանելով որ բաւական ընդարձակ էր ,
 ուրախութիւն լցուած պոռայ . « Այս
 անձաւը գիտես թէ ինձի համար ըս-
 տեղծուեր է , հոս կրնամ ես իմ անձս
 դիւրաւ ապահովընել հովերուն ու
 անձրեւներուն դէմ : Ո՛վ աստուած
 երկնից , դուն ամէն բան կը հոգաս .
 ինձի կերակուր ճարելէն ետեւ այս
 կղզիին մէջ ըլլալէս ՚ի վեր , ինձի քաղ-
 ցրը ու յըստակ ջուրի աղբիւր մը
 գտնալ տուիր , որով իմ սաստիկ ծա-
 րաւս անցունեմ . ու հիմայ ալ ինձի
 բնակարան մը կուտաս կոր որ զիս ձը-
 մեռուան դէմ պաշտպանէ . ինչ գա-

ուրն փորձերու տակ որ զիս ձգելու ըլ-
լաս, տակաւին կը տեսնեմ՝ կոր՝ որ աս
աշխարհի մէջ եղած բաներուն վրա-
յէն քու հայրական գութդ պակաս
չէ: Ի՛նչ որ ընեմ բնաւ չի պիտի կրը-
նամ երախտադիտութիւնս բաւական
յայտնելու ʞ:

Աղէքսանդր այն վայրկեանէն սկը-
տաւ շուտ մը մամուռ ժողովել ու ա-
րեւին տաքուն չորցունել, վասն զի
գիշերները որչափ ալ ցուրտ էին նէ՝
ցորեկները արեւը սաստիկ տաք էր:
Չորցուցած մամուռները անձաւին
մէջ տարաւ և էն առջի գիշերէն հան-
գիստ մը քնացաւ այն անկողնայն վը-
րայ իր նոր բնակարանին մէջ:

Ատքը որչափ կրցաւ նէ՝ իր ճգնա-
ւորական խոհարանը կարգի դրաւ:
Անձաւին մէջ բերաւ իր ջրի ամանը,
իր պտուկը, պնակը և ուրիշ ինչ ա-
նօթ ունէր նէ: Ամէն բանէն առաջ
նայեցաւ որ ձմեռուան համար պատ-
րաստութիւն ընէ. կըտրտած փայտե-

բուն բողոքն ալ ներս տաու , ուրիշ
նոր փայտ կարեց ու զանանք ժայռի
մը քով կարգաւ շարեց : Իր նոր բնա-
կարանին մէջ փորձ մը քրաւ կրակ վա-
ռելու , բայց քիչ մնաց որ մուխէն
պիտի խողովուէր : Աստի աղէկ մը մըտ-
մըտաց թէ ինչ կերպով ցուրտը ար-
գիլէ անձաւին ծակէն ներս չի մտնե-
լու : Իր քովը դեռ մնացած ուռիներ
րէն ու կնիւններէն դրան ձեւով բան
մը հիւսեց . այն դռան շրջանակներն
ալ (շէրշիփէ) խիստ չոր եղեւին ծա-
ռերուն բուններէն շինեց , ու երկթէ
կապերուն տեղն ալ որով հասարակո-
րէն այն շրջանակները կը հաստատեն ,
եղեւինի կարծր ճիւղերէ տեսակ մը
կապ շինեց , այս կերպով թեթեւ դու-
ռը առանց դժուարութեան կը գոց-
ուէր ու կը բացուէր : Բողոք ուրիշ
ծակերը մամուռով խծկեց , ու միայն
դռանը վրայ խիստ պզտիկ մը ձգեց որ
անկէ լոյսը ներս մտնայ : Այն օրէն
սկըծաւ գիշերները բաւական տաք

Ըլլալ իր բնակարանը : Իր վառարանին
 համար ալ այն սղտի ձորին մէկ անկիւ-
 նը խիստ չոր տեղ մը ընտրեց դուրս
 ցրցուած ժայռի մը տակ . հոն միշտ
 մնխիրին տակը թաղուած ածուխ կը
 պահէր , որոնցմով ուղած ժամանակը
 կարող ըլլայ չոր փայտի կտորտուքով
 կրակ վառել . վասն զի իր կայծահան
 երկաթը խիստ ստիպող դիպուածնե-
 րու համար պահել կ'ուզէր՝ որ չըլլայ
 թէ գործածուելով ձեռքէն ելլէ . նոյն
 պէս իր քով մնացած քանի մը լուցկի-
 ներն (քիպրիթ) ալ խնայելով կը գոր-
 ծածէր , անոնք ոսկիէն աւելի յարգ ու-
 նէին իր առջին . թէ որ այս լուցկիները
 չըլլային կ'ըսէր , ձուկերս հում հում
 ուտելու պիտի պարտաւորէի . շտակը
 թէ որ այս գիւրավառ փոքրիկ նիւթը
 չըլլար , որ հազիւ թէ գարիի մը չափ
 է , ես հիմայ կրնայի այս կղզին մէջ
 սառած ըլլալ : Իմ կած հանս ու կածքա-
 րըս ալ շատ օգուտ ունեցան ինձի . ա-
 սոնցմէ կրնանք հետեւցունել կ'ըսէր

որ մենք ամէն տեղ աստուծոյ պար
գեւները ձեռու ընիս ունինք, ու յա
ջողութեան ժամանակնիս զանոնք իբր
պարգեւ չենք ճանչնար :

Վերջապէս ձմեռն սկըսաւ . և առ
տու մը Աղէքսանդր անձաւէն դուրս
ելած ժամանակը տեսաւ որ բոլոր գի
չերը ձիւն եկեր էր, ուրիշ անգամ
մըն ալ ժայռերն ու ծառերը ձերմակ
սառոյցով մը ծածկուեր էին : Սեր
խեղձ՝ փոքրիկ ձգնաւորը շատ երջա
նիկ էր տաքնալու կարող ըլլալուն հա
մար ու շնորհակալ եղաւ աստուծոյ
այս բարութեանը համար :

Արբ որ ձմեռուան երկար իրիկուն
ները՝ Աղէքսանդր իր առանձնութեա
նը մէջ կրակի մը քով նստած՝ որուն
մուխը կապուտակ երկկնքը կ'ելէր ու
եղեամով (գրաղը) ծածկուած ծառե
րն ու ժայռերը կը լուսաւորէր, իր
հայրական տունը միայքը կը բերէր,
աչու ըները արցունքոտելով կը մըամը
տար թէ ինչպէս աստե՛նօք գոհ ու եր-

Ջանիկ եղած էր՝ երբ որ կրակին մօտ
 հօրը ու մօրը քով կը նստէր, իր եղ-
 բայրներն ու քոյրերն ալ բոլորը ա-
 ուած, և թէ ինչպէս հայրը իր կողով-
 ները հիւսելով օգտակար ընթերց-
 մունքներ կ'ընէր, կամ փոքրիկ պատ-
 մութիւններ կը զուրցէր, և թէ ինք
 ալ իր քոյրերուն ու եղբայրներուն
 պէս աշխատելէն ետեւ մայրը կ'ելլէր
 իրենց ընկուզ ու եփած խնձոր կը
 քաժնէր: « Հիմակ կ'ըսէր, կեանքիս
 տասը տարին յօժարութեամբ կու-
 տամ, միայն մէկ անգամ քանի մը
 ժամ անոնց հետ գտնուելու »:

Արտքը գրաւ որ ձմեռուան եղա-
 նակին մէջ խել մը բաներ շինէ, շատ
 մը նեղութիւն ու աշխատութիւն քա-
 շելէն ետեւ իրեն սեղան մը ու նստա-
 րան մը շինեց նաւակէն մնացած փայ-
 տերովը: Օսնոնք ժայռին մէկին առ-
 ջին կռթնցուց ու վրանին ալ տախ-
 տակներով ծածկեց տանիքի նման բան
 մը շինեց, որ անձրեւոտ օրերը ու իր

անձաւէն դուրս չոր տեղ մը ունենայ նստելու . թէ ձուկ որսալու թել պատրաստելու , թէ իր կարթերը շտակելու , թէ ձուկերուն թէփը հանելու և կամ ասոնց նման ուրիշ գործք մը ընելու կամ անոր տակը կերակուր ուտելու համար : Անկէ ետքը իր ժամանակը՝ անձաւին առջին եղած պղտի գետինը աղէկ մը հաւասարցունելու գործածեց . պղտի ճամբու մը պէս քան մը շինեց որ գէպ ՚ի ջուրը կը հանէր . ու քանի մը սեպացեալ կամ վըտանգաւոր տեղեր ալ ոտք կոխելու տեղուանք շինեց :

Կարնան մօտերը՝ երբոր ծովային թռչունները որ ժայռերուն վրայ բոյն կը շինեն՝ հաւկիթ ածելու կ'ըսկրսէին , ատենը մէյմը կը յաջողցունէր անոնց բոյներէն մէկ քանի հաւկիթ վերցունելու : Այն հաւկիթները իրեն խիստ աղէկ կերակուր մըն էին և շատ ալ կ'ախորժէր . վասն զի , ոչ միայն իրօք ախորժեի էին , այլ և գե-

զեցիկ գոյնով մ'ալ ներկած էին, և
 անոնց պատճառաւ Չատկին տօնը իր
 միտքը կուգար, որ տարւոյն գրեթէ
 նոյն ժամանակին կ'իյնար: Տըին է.
 զերբէն ժողոված կատէմը, ու գարնա-
 նային ծաղկոց թարմ տերեւները ի-
 րեն աղցանի տեղ կը բռնէին, ու նոյն
 ծաղկանց արմատներն ալ աղէկ կերա-
 կուր մըն էին իրեն համար: Եսյուե-
 բուն վրացէն ժողոված ծովային աղը՝ իր
 կերակուրներուն աւելի աղէկ համ մը
 կուտար: Այս տկար կերակուրները
 իրեն շատ հարկաւոր էին. ինչու որ
 որ աւուր վրայ շատ կը մեծնար ու կը
 զօրանար կոր: «Ա՛հ, կ'ըսէր շատ ան-
 գամ, որչափ քիչ բան պէտք է մար-
 դուս իր կեանքը պահելու և քաջա-
 ռողջ մնալու համար»:

Ար ատեն որ զբաղած չէր ձուկ
 բռնելու, կերակուր եփելու, փայտ
 ճեղքելու կամ ասոնց նման ուրիշ
 գործք մը ընելու, ծովուն դուրս նե-
 տած Ռփեաներէն մարդրիտ հանելով

կ'ըզբօսնուր . գտած մարգրիաները
բաւական շատ և խիստ ալ գեղեցիկ
էին . նմանապէս բուստ ալ (մէրճան)
գտաւ : Աւրիշ ժամանակները կնիւնէ
գեղեցիկ կողովներ հիւսելով կ'անցու-
նէր , որոնց մէյմէկ ալ խուփ (գա-
փաք) շինեց ու ժողված մարգարիա-
ներն ու բուստերը անոնց մէջ պահեց :

Ար յուսամ , կ'ըսէր , որ աստուած
ինձի շնորհք կ'ընէ կրկին իմ բարի ծը-
նողքս տեսնելու , այն ժամանակը ես
անոնց փոքրիկ գանձ մը պիտի տանիմ ,
ասով անոնք պիտի կրնան հանգիստ
ապրելու ու իմ եղբայրներուս ու քու-
րերուս յարմար օժիտ տալու : Ա՛հ ,
ի՞նչ երջանկութիւն կ'ըլլայ ինձի թէ
որ կարող ըլլամ ընտանեացս օգուտ
ընելու :

Արբոր տղու մը սիրտէն որդիա-
կան սէրը բոլորովին պակասած չէ , ա-
նանկին՝ իր ծնողացը հանգստութեա-
նը համար աշխատիլը՝ ամենէն քաղցր
զբաղմունքն է :

ԳԼ . Բ .

Կրօնքի միթարութիւնը :

ԱՆԷՔՍԱՆԻԲ իր կղզիին մէջ այնչափ երջանիկ ու գոհ կ'ապրէր կոր , որչափ որ զուարթ ու քաղցր բնաւորութեան տէր տղայ մը կրնար ապրիլ խորին առանձնութեան մը մէջ : Իր բազմաթիւ գործերը շարունակ իր միտքը զբաղեցուցեր էին : Իայց երբոր պրդտոր օգերը զինքը կ'ըստիպէին իր տախտակէ տանիքին տակը նստիլ , կամ երբոր ուժգին փոթորիկները , սաստիկ հովերը կամ ցուրտը կը պարտաւորէին բոլորովին իր անձաւին մէջ փակ վերու , այն ժամանակը տխուր մըտածութիւններ ընելով կը հառաչէր ու կ'ըսէր . « Այս , որչափ դժար բան է ասանկ միս մինակ ըլլալը , ու հետը կրտոր մը խօսակցելու մէկը չունենալը : Ահ , որչափ երջանիկ էի , երբ որ տունը ծնողացս քով էի » : Բոլոր օրը իր

սիրելի հօրը ու սիրելի մօրը վերայ կը մըտամըտար ու գիշերն ալ անոնց վրայ կը երազէր : Մանաւանդ անգամ մըն ալ հայրը երազին մէջ իրեն տեսնուեցաւ . դէմքը շատ զուարթ էր ու Աղէքսանդրի վրայ քաղցր նայուածք մը կ'ընէր կօր , և ծիծաղելով՝ սիրելի զաւակս , կ'ըսէր , եկոր ինձի ու թեւերը կը բանար որ գրկէ : Այս տեղը Աղէքսանդր արթնցաւ , ու դառն արցունքներ երեսներէն վար վաղել ըսկըսան , երբոր տեսաւ որ միս մինակ է իր առանձնու թեանը մէջ : « Ա՛հ , սիրելի հայրս , պոռաց , որչափ զիս կը սիրէիր , որչափ քաղցրութեամբ հետըս կը խօսակցէիր , որչափ բարութի կը ցուցունէիր ինձի . և որչափ տխուր ու թշուառութիւն է հիմայ ալ քեանէ ասանկ հեռու մնալը , քու յարգելի երեսդ չի տեսնելը ու ալ քու պաշտպանութեանդ տակը չըլլալը : Ա՛խ , մինչեւ անգամ դեռ իմ ողջ ըլ-

լայլըս չի գիտես :

» Այսու ամենայնիւ , ըստ Աղէքսանդր աշուրները երկիւղածութիւն երկինքը վերցունելով . ես ուրիշ գորովալից հայր մը ունիմ , որ դուն ես ո՛վ աստուած իմ , դուն որ երկինքն ու երկիրը կը կառավարես : թէպէտ ստոյգ է որ այս վայրկեանին ես քեզ չեմ տեսներ կոր՝ ինչպէս որ իմ բարի հօրս երեսն ալ չեմ կրնար կոր տեսնել , բայց գիտեմ որ դուն տիեզերաց տէրն ես , դու ամէն ատեն իմ քովս ես , դուն այս թշուառութեանս մէջ զիս կը զօրացունես ու զիս կը սիրես , զիս՝ որ խեղճ արարած մը եմ : Անն զիս կը տեսնես , իմ խորհուրդներուս ինչ ըլլալը գիտես , ուր իմ երկրաւոր հայրս զիս չի տեսներ , զիս չի լսեր ու ինծի հետ չի կրնար խօսակցիլ . ես միշտ քու առջիդ եմ , դուն կրնաս ինծի հետ խօսակցիլ երբոր կամք ընես . և թէպէտ դուն՝ մարդ մը իր մերձաւորին հետ խօսածին պէս ինծի հետ չես խօսիր ,

բայց գոնէ դուն ինծի բարի զգա-
ցումներ կ'ազդես, դուն իմ սրտիս
ուրախութիւնն և մխիթարութի կու-
տաս, դուն քու սէրդ ինծի կը ցրցու-
նես քու անհասնում պարգեւներու
վըդ՝ որով ամէն օր զիս կը լնուս : Այլ
որչափ մեծ եղաւ քու նախասնամու-
թիւնդ ինծի համար քանի որ այս կըղ-
զիին մէջն եմ : Անտարակոյս գիտեմ որ
դուն խիստ իմաստուն մտօք զիս հոս
առաջնորդեցիր : Արչափ երջանիկ եմ
քեզ բարութեան աստուած մը ճանչ-
ցած ըլլալու համար, և ես որչափ
խիստ պատճոյ արժան պիտի ըլլայի
թէ որ երբէք կարող ըլլայի քեզ մու-
նալու : Ինչպէս որ այս անբնակ կղզի-
ին մէջ երկրաւոր հօրս պատկերը միշտ
մտքիս առջեւէն չի պակսիր, նոյնպէս
ալ միշտ քեզի պիտի մըտմըտամ որ
երկնաւոր հայրս ես : Այլ, որչափ եր-
ջանիկ է այն անձը որ քեզ կը ճանչ-
նայ, քեզ կը սիրէ ու իր բոլոր փառա-
հաւթիւնը քու վրայ կը դնէ : Անան-

կը բնաւ մինակ չըլլար, ամէն տեղ
 իր քովը բարեկամ մը ունի որուն կըր-
 նայ գիմել նեղութեան մը մէջ եղած
 ժամանակը: Այո, ես քեզի կը գիմեմ
 կարօտ եղած ժամանակս, դուն ես
 իմ միակ մխիթարութիւնս ու սպա-
 ւէնս, և որովհետեւ ես տակաւին իմ
 երկրաւոր հայրս տեսնելու յոյս ու-
 նիմ, նոյնպէս ալ այն երջանիկ վայր-
 կեանք պիտի գայ՝ ուր կարող պիտի
 ըլլամ քու փառօք ու զօրութեամբ
 լուսաւորեալ երեսդ տեսնելու: »:

Աղէքսանդր ամէն օր իր առտուան
 ու իրիկուան աղօթքը կ'ընէր խիստ
 մեծ ջերմեռանդութեամբ, նոյնպէս
 ալ իր ամէն կերակուրներէն առաջ
 ու ետքը կ'ընէր: Աստուծոյ շնորհա-
 կալ կ'ըլլար բոլոր այն բարութիւննե-
 թուն համար՝ որ իրեն կ'ընէր, և որով-
 հետեւ իր խորին առանձնութեանը
 մէջ բան մը չի կար որ իր միտքը ցըր-
 ուեր, ուստի իր աղօթքներն ալ շատ
 սրտառուչ կերպով մը կ'ընէր, աստ-

ուածը իր դորձքերէն ճանչնալ սոր
վեցաւ :

Բայց Աղէքսանդր թէպէտ երկին
քըն ու երկիրը աստուծոյ մէկ տաճա
րը համարած էր, այսու ամենայնիւ
չատ կը ցաւէր որ ալ չէր կրնար կոր
եկեղեցի երթալ, որ քրիստոնեայները
անոր մէջ սիրտերնին աստուծոյ բա
նալու, այն սուրբ տեղը՝ նեղութեան
մէջ եղողները զանիկայ իրենց օգնուէ
կանչելու ու երջանկութեան մէջ ե
ղողներն ալ անկէ շնորհակալ ըլլալու
համար նուիրած է : « Սակայն՝ կ'ըսէր
ինքնիրէն, պէտք էր որ ես մէկ տեղ մը
չինէի, որուն մէջ ընէի իմ աղօթքս,
անանկ տեղ մը՝ որ միայն կրօնքի նուիր
եալ ըլլայ. վասն զի, երբոր մէկը ա
նանկ տեղի մը կը հանդիպի որ հոն
սրբութիւն մը կը տեսնուի, իսկոյն
մտածութիւն ընելու կը գրգռի ինչ
պէս որ գեղեցիկ մը գրուած է սուրբ
գրոց մէջ. ուրպէլ որ պիտի ընարես հոն ին
ծի աղօթելու համար, երբոր իմ անունս կան

ըստ. Ես թեզի պիտի գամ ու թեզ պիտի օրե-
 նեմ : Այնպէս որ ամենակարող աստու-
 ուածը պաշտելու նուիրած տեղ մը
 ունենամ, ու մէկ նշան մը՝ որ քրիստոս
 նեխից կրօնքէն ըլլալս յայտնէ, անանկ
 նշան մը որ երախտագէտ մարդը մը
 տածական ընելու կը գրգռէ : Աստի
 եղեւին ծառի մը մամուսպատ ճիւղին
 մէկէն խաչ մը շինեց, ու անձաւէն
 քիչ մը հեռու ժայռին մէկին գագաւ
 թը անկեց. ետքը քանի մը տախտակ
 առաւ անոնցմով տանիք մը շինեց որ
 իր խաչը անձրեւէն չի փտտի ու այն
 ժայռն ալ իրեն իբր թէ մատուռ մը
 ըլլայ :

” Վրիստոնեից այս նշանին շինուի-
 լը այնքան պարզ է կ'ըսէր ինքնիրեն ,
 որ մարդ իր ամէն եղած տեղը կրնայ
 կանգնել. անիկայ միշտ՝ մեզի համար
 մեռնող փրկչին պատկերը աչուրնուս
 առջին կը դնէ : Վովորաբար անիկայ
 ոսկիով ու պատուական քարերով կը
 պատեն, բայց ինձի պէս աղքատ ճըգ-

նաւորին միայն այս անշուք մամուռը
կը վայլէ ։ Անկէ ետեւ առտու իրի-
կունն այս ժայռին առջին կ'երթար իր
աղօթքը տիեզերաց տիրոջը ներկայա-
ցունելու համար ։

Ազէկ կը հասկընար որ այս շէնքը
մեծ վարպետութեամբ շինուած շէր-
տղայ մը տասուերկու տարեկան՝ ա-
ռանձ փորձառութեան, ասանկ շէն-
քի մը համար հարկաւոր եղած գոր-
ծիքներէն զուրկ՝ բնականաբար շէր
կրնար չափահաս եւ ուժով մեկու մը
կրցածը ընել . բայց իր բարեպաշտու-
թիւնը, իր համբերութիւնը ու իր յա-
րատեւութիւնը՝ շինելու արուեստին
մէջ իր քիչ ուժին ու քիչ վարպետու-
թեանը պակասը կը լեցունէր կոր, ու
շուտ մը գոհութեամբ տեսաւ որ իր
շինուածը բոլորովին լըմընցաւ ։ Այս
սուրբ տեղը զարդարելու համար,
ուշադրութեամբ ամէն օր գետինը
նոր մամուռներ կը սփռէր, ու ծաղ-
կէ պսակներ հիւսելով տարաւ խաչին

քով կախեց : Միայն սղտոր օգերը իրեն արգելք կ'ըլլային մատուռը երթալու իր աղօթքը ընելու համար , առնանկ օրերը իր անձաւին մէջ աղօթելու կը բաւականանար :

Գ Լ . Թ .

Աղէքսանդրի հիւանդնալը :

Մ Ի Ն Ձ Ե Ի հիմայ Աղէքսանդր կը դղին մէջ կատարեալ առողջութիւն ունեցեր էր . բայց օր մը երբոր ծովուն եղերքը կը սլորտուէր Ֆրիայի կեղեւի կտոր մը խորունկ մը անոր գարշապարը մտաւ . ինչու որ շատոնցվընէ 'ի վեր ոտքին ամանները մաշեր էին , քարոտ ճամբաներու վրայ քալելէն ալ բոլորովին անպիտան եղեր էին , ուստի սարտաւորեցաւ բոպիկ քալելու : Ոտքին վերքը բորբոքեցաւ ու անոր շատ ցաւ պատճառեց : Անկէ ետեւ ջերմ եկաւ վրան ու ալ գրեթէ անոր

վրայ չի կրցաւ ելեր էր : Շատ մեծ նեղութի քաշելով իր գաւազանին վրայ կրութիւնած մինչեւ ջուրին եղերքը կը քարշքրշվէր , որ սափոր մը ջուր առնէ ու անով իր սպառիչ ծարաւը մարէ : Ասեւ շատ երջանիկ կը համարէր ինքզինքը որ բան ուտելու ախորժակ չունէր , վասն զի ինչպէս երթալու ձուկ բռնելու ու զանիկայ պատրաստելու էր , լաթ ալ չունէր՝ որով վերքը փոխէր : Այս վտանգաւոր վիճակին մէջ խեղճ ճգնաւորը յիրաւի շատ ողորմելի էր :

Ասանկ իր մամուռէ անկողնին վրայ պառկած , ցաւ կրելով , հրատապ ջերմով մը , միամինակ նսեմ անձաւին մէջ մնացած , իր սիրելի ճնողացը յիշատակը ամէն ժամանակէն աւելի իր միտքը ինկաւ : « Այխ , կըսէր , ատեն որչափ երջանիկ էի առանց գիտնալու . երբոր ճնողացս տունն էի , թեթեւ հիւանդութիւն մը ունենալի , հայրս ու մայրս խնամով զիս կը

հոգային : Հայրս բժիշկ փնտրուելու
կ'երթար , մայրս մխիթարելու խօս-
քեր կ'ընէր , ու իմ խմելիք դեղս ինք
կը բերէր : Նաեւ իմ խմելիք տաքուկ
ապուրններս ալ ան կուտար , զիս կը
յորդորէր ու զիս հանգիստ մը անկող-
նոյս մէջ կը պառկեցունէր : Նղբայր-
ներս ու քոյրերս զիս շատ կը մեղքը-
նային , ամէնքը ինձի համար կ'աղօ-
թէին : Հիմայ բոլոր մտրդկացին օգ-
նութենէ զրկուած , ս'հ կը հասկընամ
կոր թէ որչափ դառն պիտի ըլլայ սոյս
սոսկալի անապատին մէջ մեռնիլը » :

Այս խօսքերը ըսելով գետի պէս
արցունք կը թափէր , ձեռուրները եր-
կինքը կը վերցունէր ու եռանդով կ'աշ-
ղօթէր : « Մի աստուած իմ , կ'ըսէր ,
աստուած երկնից , դուն ես իմ միակ
ապաւէնս , և թէպէտ բոլոր աշխարհք
զիս թողուցեր է , դուն զիս չի պիտի
թողուս . այն դուն զիս պիտի մեղքը-
նաս : Մինչեւ հիմայ դուն իմ ամէն
կարօտութիւններս հոգայիր , հիմայ

ալ ինձի օգնէ : Առողջացուր ինձի ու
մի թողուր որ այս անբնակ կղզիին
մէջ մեռնիմ . զիս ողջ առողջ բարի ծը-
նողացս քով դարձուր , շնորհէ ինձի
որ կարող ըլլամ կրկին անոնց գորովա-
լից ԳԳՈՒԱՆՔԸ ընդունելու » : Ա՛ւ հի-
մայ ամենէն աղէկ հասկըցաւ որ իր ծը-
նողացը արժան եղածին չափ ո՛չ երախ-
տագէտ եղեր էր և ոչ ալ շուտով հը-
նազանդեր էր : Բնքնիրէն կը խորհէր ,
աստուած անտարակոյս զիս այս կղզին
աքսորեր է , որ ես իմ յանցանքս ճանչ-
նամ ու աղէկ ըլլամ : Ա՛հ , բարի ծնող-
քրս , ներեցէք ինձի . ձեզի հաստատ
կերպով մը կը խոստանամ , որ եթէ
ձեզ կրկին գտնելու բազմը ունենամ ,
ձեզի սրտանց պիտի սիրեմ , ձեզի ե-
րախտագիտու թիւնս անսահման պի-
տի ըլլայ , ու սրտի յօժարու թեամբ
ձեզի պիտի հնազանդիմ :

Նմանապէս վշտանալով միտքը բե-
րաւ որ շատ անգամ իր եղբայրներուն
ու քոյրերուն հետ քիչ մը խստու թք

վարվեր էր, անոնց հետ կռուեր ու երբեմն ալ զանոնք շատ դաժանութիւններ զնոց էր: Հիմայ որչափ կը զղջար կոր ու կը հառաչէր. «Ո՞վ աստուած իմ ներէ ինձի իմ առջի բրածներս, զիս կրկին եղբայրներուս ու քոյրերուս քովը դարձուր, խօսք կուտամ որ անոնց շատ գթալիր եղբայր մը պիտի ըլլամ»:

Այս և ասոնց նման խօսքերով Ազգէքսանդր կ'աղօթէր իր հիւանդութեան ժամանակը: Աստուած բժշկութիւն տուաւ. վէքքերը կամաց կամաց սկսան բժշկուիլ: Քիչ քիչ ջերմը պակսեցաւ ու շատ չանցաւ բոլորովին կտրեցաւ:

Արբոր առաջին անգամ կարողացաւ անձաւէն դուրս ելլելու ու առանց գաւազանի քալելու, աստուծոյ վրայ նոր վստահութիւնով մը լեցուեցաւ սիրտը: «Շնորհակալ եմ ո՞վ աստուած իմ, ըսաւ, որ աղաչանքս ընդունեցիր ու զիս բժշկեցիր, սիրտս

յոյսով լեցուեցաւ որ իմ երկրորդ աշաչանքս ալ պիտի ընդունիս, որ զիս կրկին իմ ընտանեացս քովը դարձունելի է :

ԳԼ . Ժ .

Ազէքսանդրի ճարտարութիւնը :

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐ քոլորովին աղէկցած ըլլալով՝ գլխաւորապէս ուզեց որ իրեն ոտքի աման մը շինէ : Իր յօտոցովը ու դանակովը նալընի ձեւով հաստատ հագնելիք մը շինեց, անոր յատակը (ալթ) բարակ տախտակ դրաւ ու վրայի կաշիէ կապերն ալ իր հին անպէտ ոտքի ամաններէն կտրեց շինեց, անով գէթ իր ոտքերը նորէն չի վերաւորեցան :

Իայց աղէքսանդր հագուստի ալ կարօտ էր, վասն զի իր լաթերը այնքան հինցեր ու այնքան պատռտեր էին, որ ալ կարող չէին զինքը ձմեռուան ցուրտին դէմ պաշտպանել, ու

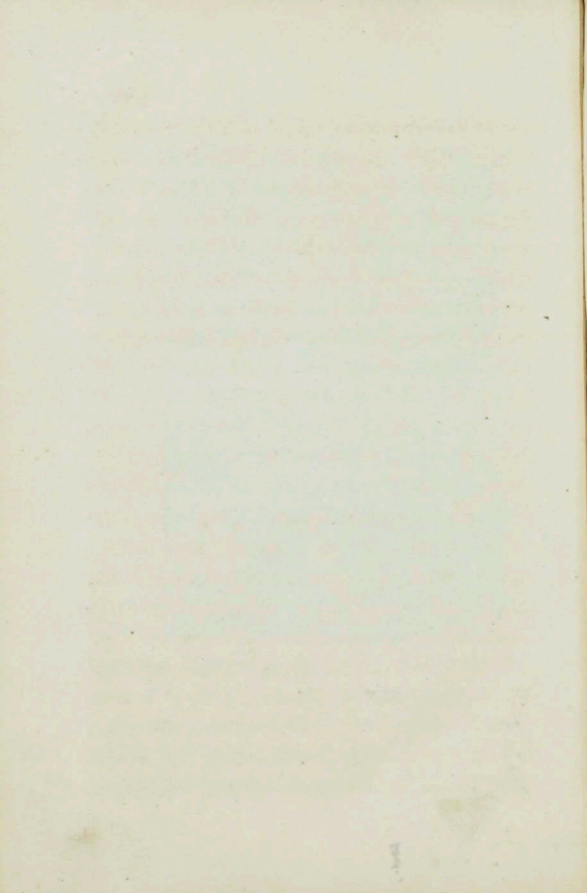
այն խիստ եղանակին մէջ այնչափ մտեր
 էր որ ակռաները իրար կը զարնէին ու
 կը վախնար կոր ալ որ կը հիւանդնայ :
 Թէպէտ անանկ օրերը իր հօրը վերար-
 կուն վրան կ'առնէր , բայց ան ալ քա-
 լելու ժամանակ հետն 'ի վեր կը քրս-
 ուէր . թեւերն ալ շատ երկան էին որ
 որչափ ալ վրայ դարձունէր տակաւին
 իր ձեռուրները կուգային կը գոցէին ,
 ու աշխատելու ժամանակ մեծ արգելք
 կ'ըլլային : Աւստի միտքը դրաւ որ կա-
 տարեալ հագուստ մը շինէ իրեն ու
 անով աւելի յարմար կերպով մը ծած-
 կուի : Այս մտօք վերարկուն առաւ
 ու զանիկայ յարմարցուց ինչպէս որ
 անգամ մը տեսեր էր ճգնաւորին մէ-
 կուն ընելը . բայց հիմայ իրեն ասեղ
 մը դերձան ու մկրատ մը պէտք էր :
 Ժայռի մը վրայ մաշած բեւեռի մը կը-
 տոր սուրցուց ու անհնարին աշխա-
 տու թիւն ալ կրելով ուրիշ խիստ սը-
 րածայր բեւեռով մը անոր աչք մը բա-
 ցաւ : Բարեբաղդաբար օր մը երկա-

Թագործի մը կրպակին մէջ տեսեր էր որ երկաթը քանի որ կրակով տաքցած կարմրած մնայ՝ կակուղ ու փափուկ կ'ըլլայ . և ասոր ներհակ թէ որ իր կարմրած ժամանակը ջրին մէջ խօթելու ըլլան՝ խիստ կարծր կ'ըլլայ : Շնորհակալ եղաւ աստուծոյ որ մարդկային ազգին օգտին համար երկաթին աս երկու յատկութիւնը տուեր էր . և այս եղանակը գործածելով կարող եղաւ եղածին չափ գործածելի ասեղ մը շինել , որ թէպէտ աւելի բեռ կարելու ասեղի մը կը նմանէր՝ քան թէ կար կարելու , բայց ինք մի և նոյն բանի կը գործածէր : Աերձան ալ գտնաւ լու համար մէկ հին գուլպայի մը թելերը քակեց՝ որ շատոնցվընէ ՚ի վեր պահեր էր , ու մկրատի տեղ ալ իր դանակը քարի մը վրայ սրեց ու գործածեց : Ատքը ալ գործի սկըսաւ , վերարկուն տախտակի մը վրայ կտրտեց , անանկ որ վերէն վար ծածկելիք երկայն հագուստ մը ըլլայ ու ձեռքէն եկաւ

ծին չափ կարեց : Արեն գօտի ընելու
 համար ալ այն չուանը որոշեց որով
 երբեմն իր նաւակը կապելու գործա-
 ծեր էր . և որ ալ հիմայ արեւէն ու
 անձրեւէն ճերմկեր էր : Ար պրտու-
 եայ գլխարկը ալ անգործածելի եղեր
 էր . կնիւնէ նոր գլխարկ մը հիւսել
 ուզեց և որովհետեւ սապասագործու-
 թենէ կը հասկընար , այս գործողու-
 թիւնը իրեն ամենէն աւելի յաջողե-
 ցաւ : Ար նոր հանգերձները հագաւ
 ու անոնցմով ճշմարիտ ճգնաւորի մը
 կերպարանք առաւ . իր քով մնացած
 չուխայի կտորներէն , կնիւններէն ու
 ծառի մը ոստէն իրեն անձրեւանոցի ձե-
 ւով բան մը շինեց , որ գլխաւորապէս
 իր անձը արեւուն սաստիկ տաքութե-
 նէն կը պահէր : Այլաւ ծովուն մօտ գը-
 նաց որ ինքզինքը այն նոր կերպարան-
 քով տեսնէ : “ Հիմայ , ըսաւ խնդա-
 լով , իրաւցունէ այն ճգնաւոր եղբօ-
 րը կը նմանիմ , որ ծնողացս տունը ե-
 ղած ժամանակս երբեմն մեզի այցե-

կրան ճակուն մուն գնաց որ ինքրզինքր
այն շոր կերպարանքով տեսնե.

լուծեան կուգար : Իմ լաթերս իրաւ-
ցունէ շատ կոշտ բաներ են , ու նա-
եւ շատ ալ թերի կերպով շինուած ,
բայց զիս այնչափ տաք կը սահեն՝ որ-
չափ որ սկիտի պահէին , թէ որ խիստ
ազնիւ չուխաներէ շինուած մեծ վար-
պետութեամբ ձեւված ու շատ բա-
րակ կերպով կարուած ըլլային » :

ԳՎ . ԺԼ .

Հրկիզութիւն :

ԱՆԻՔՍԱՆԻՐ բոլորովին առողջա-
ցած ու բաւական հագուած սկըսաւ
կրկին խաղաղ ու երջանիկ ապրիլ իր
կղզիին մէջ . բայց իր ճնողքը վերա-
տեսնելու բաղձանքը որ աւուր վրայ
կ'եւեւնար , ու իր միտքը բոլորովին կը
գրաւէր կոր : Շարունակ օրը քանի
քանի անգամ իր ժայռին դագաթը
կ'ելլէր չորս դին կը դառնար որ նայի
թէ արդեօք նաւ մը կրնայ տեսնել :

Ատեն ատեն նաւեր տեսաւ որ առաջ
 գասանին լեցուցեր դէպ ՚ի իր կղզին
 կուգային : Ամէն անգամին ալ սիրտը
 ուրախու թենէն զարնել կ'ըսկըսէր .
 բայց ամէն անգամին ալ նաւերը ըզ-
 գուշութեամբ մը կամ աջ կողմը կը
 ծռէին կամ ձախ : Խեղճ ճգնաւորը
 վերջապէս ասոր պատճառը հասկը-
 ցաւ . իր կղզին չորս բողորը՝ ծովուն
 մէջ խել մը տեղ սեպացեալ ժայռե-
 րով լեցուն էին . նաեւ մէջերնին ա-
 նանկներ ալ կար որ ջուրէն գուրս
 ցրցուած էին : Այս ժայռերը գիւ-
 րաւ կ'իմացուէին ալքներէն որ
 կուգային գուարով անոնց դէմ կը խոր-
 տակուէին . ուստի նաւերնին անոնց
 վրայ չի նստեցունելու համար , նաւա-
 պետները անոնցմէ հեռու կենալու
 կը նայէին . « Թէ որ , ըսաւ , աստ
 ուած կ'ուզէ որ ես այս կղզին մնամ
 պարտական եմ այս վիճակս յանձն առ-
 նելու . անոր ներհակ թէ որ ուզէ
 զիս այս բանտէս ազատել , անոր հը-

նարբըր ու կարճ ճամբան դիւրաւ կը
գտնայ, ուրեմն զիս բողբոլին իր սք
կամացը կը թողում” :

Աղէքսանդր մըտմըտաց որ գտնէ
ուրիշ ձմեռ մ’ալ հարկաւ պիտի ան-
ցունէր իր կղզիին մէջ. ուստի փայ-
տի սպաշար ժողովեց. խել մը եղեւինի
ծառեր կըտրըտեց, զանոնք ճըղքըւ-
տեց ու անձաւին բերանը ժայռի մը
առջին կարգաւ դիզեց. նոյն տեղին
մօտ շատ մ’ալ չոր ծառի բարակ ճիւ-
ղեր ու շառաւիղներ ժողովեց դրաւ,
որոնցմէ ետքը մանր խուրձեր շինէ,
որով կարող ըլլայ իր կրակը աղէկ վա-
ռելու ու սնուցանելու :

Անգամ մը իր փոքրիկ ձորէն էփ
աղէկ հեռու ժայռի մը քով եղեւի-
նի ծառ մը կտրելով՝ առտըլընէ ՚ի վեր
անգագար կ’աշխատէր որ զանիկայ կո-
տըրակէ կտոր կտոր ընէ : Ասովհետեւ
սղոց շունէր, ու իր յօտոցովը կտրե-
լու պարտաւորած էր, այս դորձքը
իրեն շատ աշխատութեան պատճառ

եղաւ , ու քրտինքը ճակատէն կը վազէր : Այս օրին փորը անօթենալով ճամբայ ելաւ դէպ 'ի իր բնակարանը գալու , հետն 'ի վեր մեծ բեռ մ'ալ փայտ իր ուսերուն վրայ բարձած : Բայց ո՞վ կրնար պատմել անոր ահն ու դողը երբոր ծառերուն մէջ տեղէն՝ ճիշդ մը իր անձաւին եղած տեղը խոշոր սեւ սեւ ամպեր տեսաւ , ու երկու հաս ալ կարմիր բոցեր որ բարձր աշտարակի մը ծայրին պէս դէպ 'ի երկինքը կը բարձրանային :

Աղէքսանդր արդէն լսեր էր որ ատեն ատեն լեռները իրենց մէջէն բռնակած նիւթեր դուրս կը նետեն : Ախցաւ որ չըլլայ թէ գեանին տակէն հուր մը ելլէ ու բոլոր կողին մութի դարձունէ : Օարհուրած ու սարսափած իր բէռը վար նետեց ու բոլոր մարմինովը դողալով դէպ 'ի իր փոքրիկ ձորը առաջ գնաց : Արբոր ձորին մտնալու տեղը հասաւ՝ սասանեցաւ մնաց . վասն զի , բոցէն ու ծու-

խէն ուրիշ բան չէր տեսներ կոր . ու
կրակին շառաչմունքէն ու ճայթմուն-
քէն ալ բողբոլին ապշեր էր : Այս
սոսկալի շփոթութեան մէջ միայն սա
մխիթարութիւնը գտաւ որ դիտեր էր
թէ բոցը գետնին տակէն չէր ելլեր
կոր : Աւտի դիւրաւ հասկըցաւ թէ
կրակը ուրկից պատճառեր էր : Ան-
ձաւին առջին դիզած չոր շառաւիղ-
ներուն մէկ քանին ժայռին մէկին քով
չինամ վառարանին քիչ մը եւելօք մօտ
էին . հովը բաւական սաստիկ փչելով
քանի մը կայծ մինչեւ այն շառաւիղնե-
րուն հասեր էին , որ բռնկեր բոց ար-
ձակեր ու կամայ կամայ իրար բռնելով
դիզուած բոլոր փայտը լափեր էին , ու
մինչեւ անձաւին բերնի դռներուն հա-
սեր էին , ուր ամէն գանուածները՝
նստարան , սեղան , անօթ՝ կրակը երեր
լափեր էր : Արբոր այն տեղը հասաւ ,
ցաւալի տեսարան մը աչքին առջին
գտաւ . իր անձաւին առջեւ ի տախտա-
կէ յարկը (սաչաք) որ այնչափ աշխա-

սութեամբ շիներ էր, երած լրմըն
 ցած էր. ու վերջապէս տեսաւ, որ իր
 թշուառութիւնը լրանալու համար իր
 երկու մեծ եղեւիններն ալ որ այնքան
 կը խնամէր, երեր ու երկու մեծ ջահ
 դարձեր էին :

Աղէքսանդր ինքզինքը շատ պակա-
 սաւոր կը գատէր կոր, որ կրակին վը-
 րայօք բաւական զգուշութիւն չէր
 քրած. կը ողբար իր անօթները, իր
 փայտի սաշարը ու գործիքները կոր-
 սընցունելուն համար : “Քարի աստ
 ուած, բոսաւ, այս յարկը որ կործա-
 նեցաւ, բոլոր անօթներս կտոր կտոր
 քրաւ, ջրի սափորս հազար կտոր ե-
 ղաւ, անանկ որ ամէն ջուր խմել ու-
 ղելուս բնակարանէս մինչեւ աղբիւրը
 ասոր համար երթալու է. ալ ոչ նրս-
 տարան ունիմ, ոչ սեղան, և որովհե-
 տեւ իմ փայտէ յարկս մոխիր դարձաւ
 ասկէ ետեւ անձրեւէն զիս պաշտպա-
 նելու համար իմ մութ անձաւէս ու-
 րիչ տեղ մը չունիմ” :

Այս վայրկեանին իր ամենամեծ հորուստը նոր միտքը եկաւ, ու այն ժամանակը սկըսաւ երկու ձեռքը իրար բերելով ողբալ:

“Ո՞վ աստուած իմ, սրուաց, այս ի՛նչ մեծ թշուառութի է ինձի պէս խեղճ տղին եղաւ, ձուկ որսալու համար ամենահարկաւոր եղած լարերս ալ՝ որ չորնալու համար այնքան խընամքով այն վայտէ յարկին տակը դըրեր էի, որ ետքը կրկին գործածեմ, բողորն ալ երեր՝ բոցերուն ճարակ եղեր են: Ի՞նչ ընեմ ես հիմայ. որչափ լաթ կար քովս թել ըրի ու լար շինեցի որ անոնցմով ձուկերս բռնեմ, թէ պէտ ես գեռ գերձան ու բամպակ ունիմ, բայց անոնք բաւական հաստատ չեն՝ որ անոնցմէ որսական լար շինեմ. ուրեմն ես հիմայ ալ ինչո՞վ ասորիմ. չկտեմ ալ ի՛նչ ընեմ, ի՛նչ ըլլամ: Արկին կերակուր չի գտնալու վտանգին մէջ ինկայ. հիւանդութեանս ժամանակը զիս ամենէն աւելի յուսա-

հատեցունողը՝ միամինակ այս անբնակ
կղզին մէջ մեռնելու խորհուրդն էր :
Ո՛հ աստուած իմ, թէ որ ինձի արտա-
քոյ կարգի ու անականունելի օգնու-
թիւն մը չի խրկես, ըլլալիքը այն է .
անշուշտ այս ժայռերուն վրայ պիտի
կորսուիմ, ու խիստ ալ սոսկալի անօ-
թութիւնով մը պիտի մեռնիմ » :

Գ Լ . Ժ Բ .

Անդրէասի ու Մարթայի յաջող խորհուրդը :

ՄԱՆԻՔՍԱՆԻՐ՝ մըրիկով այս կղզին
իյնալէն ՚ի վեր երեք տարի անցեր էր :
Իր ծնողքը ալ զինքը կենդանիներուն
կարգէն հաներ էին . զանիկայ միայն
անդիի աշխարհքը տեսնելու յոյս ու-
նէին : Սակայն իրենց միւս զաւկընե-
րուն վրայ շատ գոհ էին : Մարթան որ
15 տարուան մօտեցեր էր, շատ աշխա-
տասէր եղեր էր, ու Մանիքսան ալ որ
Ղէքսանդրի կորսուած ժամանակը ի-

նը տարեկանէ աւելի չէր, արդէն շատ կ'օգնէր կոր իր հօրը : Փիլիպպոս ու Վարդարիտա՛ առանց Աղէքսանդրը մոռնալու իրենց այս երկու զաւկը ներնուսն վրայ քիչ մը կը մխիթարուէին կոր :

Օր մը ընկուղի ժամանակ Փիլիպպոս Վարժային ու Անդրէասին ըսաւ : “ Սիրելի զաւկըներս, որովհետեւ օգը շատ սղայծառ է ու ծովն ալ խաղաղ, Կանանչ — կղզին պիտի երթանք, ինծի նորէն ուռի պէտք է, ու միանգամայն քանի մը կողով ընկուղ կը բերենք : Այս տարի ալ՝ ողորմած հօգի Աղէքսանդրնուս դեռ ողջ եղած տարւոյն պէս շատ աղէկ եղան ընկուղները ” : Աւստի հայրն ու իր տղաքը ելան դացին : Բաւական ուռի կտրելէն ետեւ ծառի մը ստուերի տակ նստան ու կաթով հաց կերան : Արբոր հաց կ'ուտէին՝ “ Սիրելի զաւկըներս, ըսաւ հայրը, ահա այս այն կաղամախի ծառն է, որուն տակը վեր-

ջի անգամ ճաշեցինք ձեր խեղճ եղ-
 բօրը հետ » : Անկէց ետքը անոր պատ-
 մութիւնը անոնց ըրաւ եղածին պէս ,
 մըրկին կատաղութիւր ու Աղէքսանդ-
 րի ողբումը անոնց ստորագրեց , ա-
 նանկ ալ սրտառուչ կերպով մը՝ որ
 զաւկրներուն սիրտը փղձկեցաւ : « Աա-
 յեցէք ըսաւ խօսքին վերջը , (ձեռքովը
 հեռուն ծովը ցըցընելով) վարը նա
 տեղը աներեւոյթ եղաւ փրփրալից ա-
 լիքներէն մղուելով » : Այս պատմութիւնը
 ընելով Փիլիպպոսին աչքը արցունքով
 լեցուեր էին : Անդրէասը աչքը մէկ-
 դի կը դարձունէր կոր՝ որ լայը չի տես-
 նեն . իսկ Մարթան առանց պահելու
 սիրտը բացաւ ու արցունքները գետի
 պէս երեսէն կը վազէին : Այս զոհը՝
 տանը անդրանիկ զաւկին յիշատակին
 ընելէն ետեւ , հայրն ու զաւկրները
 ծառին ընկուղները ժողովելու ելան .
 « Մայրերնիս պիտի ուրախանայ , ըսաւ
 Անդրէաս երբօր մեր առատ կութքը
 (մահսուլ) տեսնէ , « Այի , պատասխա-

նեց Վարժայ, մայրերնիս միշտ տրու
տու մ է ընկուղներուն հասած ժամա-
նակը. վասն զի այն ժամանակը մեր
խեղճ եղբայրը միտքը կուգայ ծովուն
անդունդներուն մէջ ընկղմած, ու ա-
ղէկ գիտեմ որ շատ պիտի լայ՝ երբոր
այս պտուղները տեսնէ :

Ետքը հայրը ուզեց որ տուն դառ-
նայ. բայց Անդրէաս ըսաւ, « Սիրելի
հայրս, կ'աղաչեմ քեզի առաջ սա բը-
լուրին վրայ ելլենք. այն բարձր տե-
ղէն ծովուն խիստ հեռու տեղուան-
քը տեսնելու է : — Հա՛, հա՛ ըսաւ
Վարժա, սիրելի հայրս՝ դուն ալ մե-
զի հետ եկոր. այն տեղի տեսարանը
շատ աղւոր եղած պիտի ըլլայ. ասով
շատ չենք ուշանար » : Փիլիպպոս խօս-
քերնուն զիջաւ ու հետերնին ելաւ :
Երկինքին պարզ ու յստակ ըլլալովը՝
ծովուն մէջ խիստ հեռու տեղուանքը
կը որոշուէին կոր : Տղաքը զմայլեցան
աչուրնուն առջին եղած տեսարանին
վրայ, « Ահա մեր տնակը՝ պռուաց Վար-

Թայ . անիկայ հեռուն փոքրիկ կէտի մը կը նմանի . պատու հանները մէկ մէկ պզտի բիծերու պէս կ'երեւան կոր , նարաի քուէէ մը (Թաւլու զարը) մեծ շէն » :

Անդրէաս իր հօրը դարձաւ ու ըսաւ . “ Ի՞նչ է սա հեռուն , գիտես թէ ծովուն մէջէն խիտ ծուխ մը վեր կ'ելէ : Փիլիպպոս՝ որ խակոյն աչքը այն կողմը նետեր էր , ան ալ տեսաւ այն ծուխը՝ որ չափէ դուրս բարձրութիւն մը կ'ելէր : Այն ծուխը՝ ճիշդ այն հրդեհէն պատճառած էր որ Ալէքսանդրի կղզին պատահեցաւ : Բայց հայրը ըսաւ . “ Չեմ կրնար կոր հասկընալ աս ի՞նչ պիտի ըլլայ , վախնամ՝ ծովուն մէջ գանուած նաւերուն մէկը բռնակեր է : — Ա՛հ , աստուած իմ , պոռաց Մարթայ . այն ի՞նչ սուկալի բան եղած կ'ըլլար : Աստուած ալ մենակարողը ողորմի նաւաստիներուն որ առանց խղճուելու շէն կրնար բուցերէն ազատիլ » : Փիլիպպոս աչքը

տնկեց անթարթափ ծուխին եղած
 տեղը կը նայէր : Ինծի կուգայ որ ը-
 սաւ , ձեռքը աչքին մօտ բռնելով որ
 աղէկ մը տեսնէ , ինծի կուգայ որ այն
 տեղը ծովուն մէջէն սեւ բիծ մը վեր
 տնկրված է ու ծուխն ալ անկէ դուրս
 կ'ելլէ կոր . տղայքս , ձեզի ալ անանկ չե՞-
 րեւար : — Հա՛ , հա՛ ըսաւ Սարթայ ,
 որուն աչքը շատ սուր էր , ես ալ որոշ
 մը կը տեսնեմ կոր . պինդ վերի դին
 երկու ծայրի բաժնուած է : — Ես ալ
 կը տեսնեմ կոր ըսաւ Ընդրէաս . ծայ-
 րին մէկը մէկալէն բարձր է : — Ըսի-
 կայ նաւ չի կրնար ըլլալ ըսաւ Փիլիպ-
 պոս . վասն զի նաւուն ձեւը բոլորու-
 վին ուրիշ կերպ է , ու այսչափ հե-
 ուուութիւն ալ այսչափ մեծ չի կրնար
 երեւնալ : Ըսիկայ կղզի մը ըլլալու է .
 որուն խօսքը թէպէտ մինչեւ հիմայ
 բնաւ լսած չեմ : Ըստ կղզիին մէջ նաև
 բնակիչ ալ ըլլալու է . չէ՞նէ ո՞ւրկից
 կրնայ պատճառիլ այս ծուխը որ մին-
 չեւ երկինքը կ'ելլէ կոր : — Ըմենակա-

րող անձ , պուռաց Սարթայ , արդեօք
 հնար չէ՞ որ մեր սիրելի Աղէքսանդրը
 հոն ապրած ըլլայ : — Իրաւ պատաս-
 խանեց Անդրէաս , որ ըսածդ շատ ըս-
 տոյդ կրնայ ըլլալ . վասն զի , անոր նա-
 ւակն ալ մրրիկները ճիշդ մը դէպ ՚ի
 այն կողմը մղեր են : — Այս , պուռաց
 Սարթայ , թէ որ իրաւ է դեռ կ'ապ-
 րի կոր , ինչ ուրախութիւն պիտի
 ըլլայ մեզի » : Այս խորհուրդը իրեն
 ծիծաղել բերաւ ու արդէն կարծեց
 որ իր սիրելի եղբայրը գիրկն է : Սա-
 կայն Փիլիպպոս ըսաւ . « որովհետեւ
 աստուծոյ քով անհնար բան չըլլար ,
 կրնայ ըլլալ որ իր նախախնամութիւ-
 նը անոր վրայ հսկած ըլլայ ու անոր
 կեանքը պահէ : — Թէ որ ատանկ է՝
 պատասխանեց Անդրէաս . ելէք եր-
 թանք նայինք : Ատիկայ կարծածիդ
 պէս դիւրաւ ըլլալու բան չէ , ըսաւ
 հայրը , այսու ամենայնիւ ես այդ վը-
 տանգը յանձս կ'առնեմ , բայց նախ
 ինծի աւելի մեծ նաւակ մը պէտք է

ու փորձառու թի քաշողներ : Առաջ
ընկեր տուն դառնանք . . . :

Հայրն ու իր երկու զակերները
փութացան : Արքայ տուն հասան , ի-
րենքն ալ իրենց կարծիքը Վարդարի-
տային պատմեցին : Վարդարիտա այս
յոյսին վրայ բողբոլին զուարթացաւ .
միւս տղաքն ալ շատ ուրախացան ի-
րենց սիրելի եղբայրը տեսնելու խոր-
հուրդին վրայ : Հայրն ու մայրը ի-
րենց դրացիները ժողվեցին որ աս բա-
նին վրայօք հետերնին խորհուրդ ը-
նեն , բայց ամէնուն կարծիքը մէկ
չէր : — Պահ , ըսաւ , մէջերնուն երե-
ւելին մէկը , հոն տեղը կղզի մը ըլլա-
լը ուրկից հանեցիր , ատանկ խօսք մը
ես բնաւ լսած չունիմ : Վանաւանդ
գիտցիր , որ այն տեսածդ բըռնկած
նաւ մըն էր : — Չէ , ըսաւ երկրորդ
մէկը , որ մնացածներուն ամենէն հը-
մուտ ու փորձառու սեպուած էր , ա-
նիկայ հրաբուխ մըն է , ես լսած եմ
որ շատ անգամ ծովուն մէջ անանկ

լեռները գիշերը աստեն կ'երլեն կը տըն-
կըվին . մենք աղէկ ընդունելու թիւն
կը գտնայինք , թէ որ անխոհեմութի
ընելով անոր մօտենայինք . դուրս նե-
տած բոցերը ու հրատապ քարերը իս-
կոյն մեզ կ'ոչընչացունէին » :

Այն ժամանը քաջ թոմասը ըսաւ ,
« Փիլիպպոս սանահար . վաղը ես քե-
զի հետ նաւը կը նստիմ կ'երթամ . ա-
հա քեզի խօսք կուտամ : Աղէքսանդր
քաջ ու սիրուն տղայ մըն էր ու ես
ալ անոր կնքահայրն եմ : Անոր դեռ
ողջ ըլլալը՝ թէ և անստոյգ ու նաեւ
անհաւատալի ալ է , սակայն հնարա-
ւոր ալ կրնայ ըլլալ . ուրեմն կ'աժէ որ
մենք այս վտանգաւոր նաւարկութիւ-
նը ընենք : Արի աստուածն ալ՝ որ
այս ճանապարհորդութիւնը մեզի կը
թելադրէ կոր՝ մեզի կ'օգնէ զանիկայ
յաջողութեամբ կատարելու : « Արով
հետեւ դուն պիտի երթաս ըսաւ
Պետրոս , որ առոյգ և ուժով կտրիճ
մըն էր . ես ալ քեզի կ'ընկերանամ .

Թովմաս, բարեկամ, շատ ատեն կեանքս
 քրս վտանգներու մէջ կը ձգեմ քանի
 մը չնչին ձուկեր բռնելու համար,
 անգամ մըն ալ կրնամ կեանքս վտան-
 գի մէջ ձգել բարեգործութիւն մը
 ընելու համար: — Աստուծոյ օրհնէն
 քը վրադ ըլլայ, Պետրոս, բարեկամս
 ըսաւ Թովմաս, ես կը ճանչնամ քու
 բարի սիրտդ ու տարակոյս չունիմ որ
 մեղի հետ չի գալիք չի պիտի ընես:
 Աստուած մեր այս գործն ալ օրհնէ ու
 մեղի յաջողել տայ. վաղը արշալոյսին
 ճամբայ կ'ելլենք»: Սարգարիտա իս-
 կոյն սաշարի պատրաստութիւն տես-
 նելու ելաւ. բայց Թովմաս ըսաւ ա-
 նոր. «Բարի գրացինս, դուն այս մա-
 սին բոլորովին անհոգ եղիր. որովհե-
 տեւ ես իմ մեծ նաւակս պիտի իջե-
 ցունեմ, գլխաւոր պայմանս աս ըլլայ՝
 որ միանգամայն աս ճանապարհորդու-
 թեանը ինչ պէտք ըլլայ նէ ես հո-
 գամ»:

Աիւս օրը օդը խիստ գեղեցիկ էր:

քաղցրաշունչ հով մը իրենց յաջող
 ճամբորդութի մը կը խոստանար կոր .
 Սարգարիտա իր երկու զաւկրները
 հետը առած՝ Փիլիպպոսն ու իր երկու
 դրացիները մինչեւ ծովեզերքը բե-
 րաւ : Արբոր անոնք նաւակը մտան ,
 Սարգարիտա ձայնը վերցունելով ու
 աչքը երկինքը տնկելով ըսաւ . “ Ար-
 Թաք բարով, բարեկամներս . իմ զաւ-
 կրներս ու ես անդադար աղօթք պի-
 տի ընենք աստուծոյ , որ ձեզ շուտով
 ողջ առողջ կրկին հոս դարձունէ , ու
 ձեզի շնորհք ընէ մեր խեղճ Աղէք-
 սանդրը կրկին գտնելու ” : Առագաստ-
 ները բացին , նաւակը ծովը մղեցին ,
 եկան Անանչ—կղզիին առջին , ու իս-
 կոյն դէպ ՚ի այն տեղը ուղղովեցան ,
 ուր որ Փիլիպպոս այն երկու սեւ ծայ-
 րերը տեսեր էր ծովուն մէջ , բայց
 տակաւին զանոնք չէր կրնար տեսնել
 անանկ շուտով : Արբոր Անանչ—կղզ-
 զին փարսախի մը չափ անցան , կրկին
 տեսան այն երկու սեւ ծայրերը . և քա-

նի որ առաջ գացին զանոնք աւելի ու
 րոշ տեսան : « Բարեկամներ պոռաց
 Պետրոս , ասիկայ իրաւ կղզի մըն է ,
 քաջանանք ու ժող քաշենք , առա-
 գաստներն ու թիերը պէտք է որ մե-
 ղի օգնեն , որ կարող ըլլանք շուտով
 ճամբորդութիւննուս վերջին հաս-
 նինք : Յիրաւի շատ ու ժող թի կը քա-
 շէին կոր , երբոր Թովմաս մէկէն 'ի
 մէկ պոռաց . կայնեցէք , գոցեցէք ա-
 ռագաստը . հոս տեղը շատ ժայռեր
 կան , մեծ զգուշութիւն պէտք է , որ
 վրանին չի նստեցունենք նաւակը . իմ
 նաւակէս շատ մեծ նաւերն անգամ
 հոս չի պիտի կրնային երթալ , կամ
 պիտի կոտորտէին այս ժայռերուն դէմ :
 Թիի ու ժող ու շատ աշխատութենէ
 ետքը այն դժուար տեղէն ելան ու
 կղզիին հասան : Ըմէնէն առաջ Պետ-
 րոս դուրս ցաթկեց ու պոռաց . « Ը-
 հա վերջապէս հասանք այս ցանկալի
 տեղը . աստուծոյ օգնութեամբը մեր
 փնտրուածն ալ գտնալու երջանկութիւն

պիտի ունենանք արդեօք :

Փիլիսպպոս ու Թովմաս ալ դուրս ելան ու նաւակնին ծառի մը կապեցին : Թովմաս շրջակայ տեղերուն անգործ ու ահարկու տեսքին նայելով գլուխը երերցուց ու ըսաւ . « Այս տեղը կենալու բան չէ , ու թէ որ խեղճ փոքրիկ Աղէքսանդրն ալ դիպուածով այս ժայռերուն վրայ եկաւ ապաւինեցաւ նէ՛ չիյտեմ ինչ կերպով ապրած պիտի ըլլայ այս երեք տարուանը մէջ : Այլսան կղզին պըտըտիլ , ժայռերու վրայ ելան , խորունկ ճեղքուածներու մէջ իջան , վերջապէս բանած ճամբու մը հանգիպեցան որուն վրայ ժայռի մը խոռոջին մէջ մարդու ոտքի նշաններ տեսան ու անոր վրայ ելան . այս ճամբան շիպշիտակ Աղէքսանդրի քարանձաւը կը հանէր . Փիլիսպպոս առջեւնուն կ'երթար , վախն ու յոյսը կը մաքառէին իր սրտին մէջ : Ատքին մէջէն կ'ըսէր կոր . բարի աստուած , թէ որ տղաս դեռ ողջ է , քու անչափ

բարութեդ ու ամենակարողութեան
 նրդ շնորհքովը միայն եղած է, վասն
 զի, մարդկային արարածներուն վրայ
 քու ունեցած հայրական նախախնա-
 մութենեդ ուրիշ բան չի կրնար զա-
 նիկայ այս տեղը ապրեցընել: Այն,
 թէ որ զանիկայ ողջ առողջ հոս գըտ-
 նալու երջանկութիւնը ունենամ, պի-
 տի գիտնամ, որ Վարժայի ու Անդրէ-
 ասի Աննանչ—կղզիին բլուրին վրայ
 ելլել ու զէնին՝ միմիայն աստուծոյ ազ-
 դեցութեամբը եղած է:

ԳԼ. ԺԳ.

Փիլիսոփոսի իր տգան գտնելը:

ԱՆԻՔՍԱՆԻՐ գիշերը շատ տխրաւ
 բար անցուցեր էր, և առանց աչք
 գոցելու, բայց երբոր արեգական լոյ-
 սը եկաւ կամաց կամաց խաւարին տե-
 ղը բռնեց, ու արշալոյսն ալ եկաւ բու-
 լոր բնութիւնը վերածնաւ, մեր խեղճ
 միայնակեացին ալ սիրտին մէջ յոյսը՝

որ առջի օրը զանիկայ թողուցեր էր, կրկին տեղը եկաւ : « Մի աստուած իմ, ըսաւ, դուն որ խիստ խաւար գիշերներուն խիստ պայծառ ու խիստ լուսաւոր օրեր յաջորդել կուտաս, դուն կարող ալ ես ինձի ուրախութի տալու այս դառն վիշտերէս ետքը՝ որ մինչեւ հիմայ կրեցի : Այո՛, երբոր հետս բերած ընկուզներուն վերջի մէկ հատը կերայ, շատ յուսահատած էի, կը վախնայի կոր որ անօթութիս պիտի մեռնէի ու դառնապէս կուլայի կոր, բայց դուն իմ թշուառութեանըս մէջ զիս երեսէ չի ձգեցիր, ինձի օգնութի ըրիր, դուն ինձի միտք տուիր զիս ձկով կերակրելու : Հիմակալ որ ինձի անկարելի է ձկնորսութի ընել ու չեմ կրնար տեղէ մը ինձի ապրուստ ձարել, ինձի ուրիշ հնարք մը պիտի ցուցունես ապրելու, վասն զի դուն քու վրադ վստահութի ունեցողը չես թողուր, ու ես ալ ստոյգ գիտեմ՝ որ դուն ինձի ապրելու ուրիշ հնարք մը պիտի տաս :

Արքայր ալ արեւը աղէկ մը ելաւ ,
 Աղէքսանդր գնաց առջի օրվան ձա-
 խորդութեան տեղը տեսնելու . մը-
 տաւ իր սղտի ձորը , ուր գետինը
 ծածկուած էր մոխրով ու կրակով որ
 դեռ մոխիրներուն տակը թողուած
 սեւ մուխ մը կը հանէր . անանկ որ ,
 շրջակայ ժայռերուն բոլորն ալ անով
 ներկած էին : Այեցաւ որ իր այն եր-
 կու մեծ ու գեղեցիկ եղեւիններուն
 մէյմէկ սղտի կտորը միայն մնացեր է ,
 որոնք իր աւելի աղէկ ասե՛նները ի-
 րեն զուարճալի հովանի մը եղած էին
 իր անձաւին բերանը : Այն միայն ու-
 րախուժեամբ տեսաւ ու իրեն էփ
 աղէկ ալ մսիթարութիւն եղաւ , որ
 բոցը մինչեւ իր սղտի մատուռը չէր
 հասեր , ու թէ անոր յարկը և թէ խաչը
 բոլորովին անվնաս մնացեր էին . հոն
 ամէն բան առջի վիճակին մէջ մը-
 նացեր էին : « Ասիկայ շատ աղէկ է
 ըսաւ , և ասիկայ մեծ մսիթարու-
 թեան նշանակ մըն է ինձի համար .

երբոր ամէն բան փռչի պիտի դառնայ, երբոր օր մը բոլոր երկիր հրով ու բոցերով պիտի սպառի, փրկութեան ճանապարհը՝ որ Յիսուս Քրիստոս խաչին վրայ իր մահուամբը մեզի համար ստացաւ, այն ճանապարհը՝ մեզի պիտի մնայ, ու մեր փրկութիւնը՝ մեր ապագայ երջանկութիւնը պիտի ըլլայ » :

Աղէքսանդր իր մատուան մէջ խաչին առջին ծունկ չոգեցաւ, մեծ եռանդով աղօթք ըրաւ, աստուծոյ ազաչեւով՝ որ իր վրայ գթայ, ազատեայն անհնաբիին թշուառութենէն, որուն մէջ ինկեր էր. ու յետին տառապանաց մէջ չի ձգէ անանկ մէկը՝ որ միշտ իր վրայ վստահութիւն ունեցեր ու անդադար իրեն օգնութեան կանչեր էր : Աղօթքը վերջացուց ազաչեւով աստուծոյ՝ որ իր սիրելի ծնօգքը կրկին տեսնելու անչափ շնորհքը ընէ իրեն, որպէս զի մէկ անգամ մ'ալ կարող ըլլայ իր կենացը հեղինակները

Այժմանոցը սասնակ առթիւ զգաւ ժամանակը
 և երբ հանապազմիտոյնդը շքի կրտսնն

գրկելու ու յաւիտենական մնաք բա-
բովը ըսելու երջանկու թիւնը վայելե-
լու, ու անկէ ետեւ կը խոստանար
յօժարու թեամբ մեռնելու ինչպէս
որ բարի քրիստոնէի մը կը վայելէր,
երբոր աստուած կամք ընէր զինքը ի-
րեն կանչելու :

Աղէքսանդր ասանկ աղօթք ըրած
ժամանակն էր որ մեր իրեք ճանապարհ-
հարդները ձորը հաւան, զանիկայ տե-
սան իր ճգնաւորական դպեաստիք,
ձեռու ըները երկինքք վերցուցած ու
իր երկիւղած մտածութեանցը մէջ ա-
նանկ մը ընկղմած, որ նոր եկողներուն
գալը չի տեսաւ : Բաջասիրտ Պետրո-
սը ամենէն առաջ զանիկայ տեսաւ ու
կամայ մը մէկայններուն ըսաւ. « Առ-
յեցէք սա վարը ճգնաւոր մը ծունկ
չողեր աղօթք կ'ընէ. եկէք հետը
տեսնուինք. անշուշտ այն կարող պի-
տի ըլլայ մեզի լուր մը տալու փրկար-
ւածնուս վրայօք, եկէք մօտը երթանք
ու հարցունենք » : Ատքը բարձր ձայ-

նով մը պողաց . “ Հայր հայր , այս կըղ-
զիին մէջ Աղէքսանդր անուկնով երի-
տասարդ մէկը կը ճանչնաս արդեօք ” :
Աղէքսանդր սասանեցաւ ասանկ անա-
կընկալ կերպով մը մարդու ձայն լսե-
լուն , ու մանաւանդ երբոր իր անու-
նը տուին : Ատին դարձաւ , ճանչցաւ
իր հայրը , ճիտը ցաթկեց , փաթտը
վեցաւ անոր և ուրախութեամբ լեց-
ուած պողաց , “ Ասիրելի հայրս ” :
Իրար տեսնելուն ուրախութիւն հօրն
ալ տղին ալ լեզուն կապեց . բոլոր
խօսքերնին թափած քաղցր արցունք-
նին էին : Աղէքսանդր երբոր քիչ մը
ինքզինքին եկաւ , պողաց . “ Ա՛վ ամե-
նասիրելի հայրս , երբոր քեզ տեսայ ,
ինծի անանկ եկաւ որ երկինքէն հրեշ-
տակ մը իմ օգնութեանս վազեց , մէկ
պահապան ոգի մը եկաւ զիս անհնա-
րին կարօտութիւնս ազատելու ” : Ատ-
քը երկուքը մէկէն շնորհակալ եղան
աստուծոյ՝ որ այնքան երկար ժամա-
նակ իրարմէ զատուելէն ետեւ կրկին

իրար գտնալու երջանկու թիւնը իրենց շնորհեց : “ Տէ՛ նայինք , աէ՛ նայինք , ըսաւ վերջուպէս թովմաս , սիրելի Աղէքսանդր՝ քիչ մ'ալ մեզի նայէ . չէս ճանչնար կոր քու ծեր կնքահայրդ ” : Աղէքսանդր շատ գորովանօք գրկեց զանիկայ , անոր ետեւէն Պեպրոս առաջ եկաւ ու ըսաւ . “ Բարեւ , պարօն Աղէքսանդր , թող տուր որ քիչ մը վերադ նայիմ ու զածիս պէս : Շատ աղէկ կ'երեւաս կոր աչքիս , ամմա մեծցեր ես . բայց աստուած սիրես՝ ըսէ՛ մեզի . ի՛նչ հրաշքով հոս կրցեր ես ասանկ ճգնաւորի մը պէս ապրելու : — Այս հարցմունքներուն պատասխան տալէս առաջ ըսաւ Աղէքսանդր . ներեցէք ինձի որ հասկընամ թէ ի՛նչպէս են մայրս՝ եղբայրներս ու քոյրերս : Այլ ի՛նչպէս եղաւ որ ասանկ անակնունելի կերպով մը յանկարծ հոս եկաք : — Ինտանիքդ ամէնն ալ շատ աղէկ են պատասխանեց թովմաս , ու անշափ ուրախութեամբ կ'ըսպասեն քու վերա-

դառնալուդ : Դուն ալ սիրելի զաւա-
կըս սկըսէ նայինք մեզի պատմելու ինչ
պատահեցաւ գլխուդ՝ կորսուած օ-
րէդ մինչեւ այսօր . ետքն ալ մեր կար-
գին մենք քեզի կը պատմենք ինչ որ
ձեր տանը մէջ պատահեցաւ : Նայէ՛ ,
վարը այն ժայռին քով ուր որ խաչը
կայ , մարգը խիտ աղուոր է , ու հոն
աս տեղի պէս մոխիր չի կայ . ելէք ա-
մէնս ալ հոն երթանք նստինք ու ա-
ռաջ քու պատմութիդ մտիկ ընենք ” :
Ելան ամէնն ալ հոն գացին նստան
“ Եհա հիմայ աղէկ եղաւ , ըսաւ թաւ-
մաս . տէ՛ նայինք , սկըսէ Աղէքսանդր
ու համառօտ ըրէ , վասն զի երկար
ատեն չունինք կենալու ” :

Աղէքսանդր ալ իր գլխուն եկածը
պատմեց , հայրը վերջի անգամ տե-
սած վայրկեանէն մինչեւ այն կէտը՝
ուր զանիկայ կրկին տեսնելու ուրա-
խութիւնը ունեցեր էր , բան մը դուրս
չի թողուց :

Ետքը հօրը ու անոր երկու ընկեր-

ներուն ցուցուց իր քարանձաւը՝ իր ջրին աղբիւրը՝ ձկանց աւազանը . և ուզէց որ անոնց իր ձուկերէն հրամ ցունէ : « Ասոնք շատ աղէկ ձուկեր են , ըսաւ Պետրոս , չընդունել չըլլար : Այսու ամենայնիւ ասոր դուն մեր հիւրը պիտի ըլլաս , մենք աղէկ պաշար առած ենք : Ար ճամբէն հոս եկանք նէ՛ անկէ կրկին դառնամ նաւակն երթամ որ կերակուրի պատրաստութիւն ընեմ » : Իրաւ ելաւ նաւակը դնաց . որուն կայմը (տիրէք) կը տեսնուէր կոր ժայռի մը ետեւէ : Մնացողներն ալ կամաց կամաց անոր ետեւէն կ'երթային ձգնաւորին հետ խօսակցելով : Արբոր Պետրոսին քով հասան , անոնց ըսաւ . « Նայեցէք սատեղը մամուլ ծածկուած է , որ կըրնայ մեզի սեղանի ալ տեղ բռնել , աթուի ալ . կերակուրները բերի » : Յիրաւի հոն բաւական հաց , կաթ , կարագ , պաղ միս , տապկած ձուկ և ուրիշ շատ բաներ կային : Աղէքսան

գրք երբոր հացը տեսաւ , ուրիշ աւ
մէն բանէն աւելի հաճեցաւ . ուրա
խութենէն լացաւ ու ըսաւ . “ Ահ ,
ի՛նչ մեծ պարգեւ ըրեր է աստուած
մեզի այս հացը տալովը : Ասկայն իրեք
տարի է որ անկէ զրկւալեցայ , ու աւ
մէն օր կը ցանկայի փոքրիկ կտոր մը
ունենալու . մարդուն էն առողջ ու
էն զօրացուցիչ սնունդն է : Ասկէ եւ
տեւ որ ժամանակ հաց ուտեմ՝ շնոր
հակալ պիտի ըլլամ աստուծմէ այս մեծ
բարիքին համար ” :

Ամէնն ալ նստան ու մեծ ուրախու
թեամբ կերան հացերնին . որ զուար
ճալի խօսակցութեամբ մը աւելի հա
մեղ եղաւ . մինչեւ վերջապէս լուսի
նը որ արեգակին տեղը անցեր էր ,
ու գիշերուան խաւարն ալ՝ որ ցորեկ
ուան լոյսին յաջորդեր էր , մեր ճա
նասարհորդները հանգչելու հրաւի
րեցին : Այն ժամանակը թովմաս ը
սաւ . “ Ալ ասօր հերիք տեսնուե
ցանք : Թէ ո՞ր չեմ խաբուիր , վաղը

հալը մեզի յաջող պիտի ըլլայ . ու թէ
 որ անանկ ըլլայ՝ ալ երկար չի կենալով
 ճամբայ ելլանք : Ար ընտանիքը ան-
 տարակոյս անհանգիստ եղած են մե-
 ղի համար . ու սաստիկ անձկանօք մեր
 վերագառնալը կ'ըսպասեն . ուստի
 փութանք զանոնք հանգստացունելու .
 բայց ասոր համար երթանք պառկինք
 որ առտուանց կանուխ ճամբայ ել-
 լանք : Թովմասն ու Պետրոսը նաւա-
 կը գացին , առագաստնին վրանի պէս
 բան մը շինեցին ու անոր տակը պառ-
 կեցան . բայց Աղէքսանդրն ու իր հայրը
 կրկին անձաւը գացին , որ այն մէկ
 գիշերն ալ հոն անցունեն : Աղէքսան-
 դրը չէր կրնար իր ուրախութիւն բռ-
 նել , իր առանձնութեանը մէջ իրօք
 ստանալուն համար զանիկայ՝ որ շատ
 անգամ երազին մէջ տեսեր էր : Հոն
 ալ երկար խօսակցութիւն ըրին իրա-
 բու հետ , առ հասարակ տնեցւոցը
 վրայ խօսեցան . ու վերջը կրկին աս-
 տուծմէ շնորհակալ ըլլալէն ետեւ այն

դեղեցիկ ու երջանիկ օրին համար՝ որ
իրենց շնորհեր էր, երկուքն ալ քաղ-
ցրք քուն մը քնացան :

ԳԼ . ԺԴ .

Աղէքսանդրի իր տունը դառնալը :

ՄԻՍ օրը արշարլոյսին՝ Պետրոս
անձաւին դուռը եկաւ ու պոռաց .
« Ալէք , բարեկամներս , շուտ բռէք ,
վասն զի հոյն անանկ աղէկ է , որ աւ-
կէ աղէկը չէինք կրնար ուզել : Աւրե-
մըն նաւակը մանանք ու թիալարենք
դէպ ՚ի մեր գիւղը » : Փիլիպպոս ու
Աղէքսանդր ալ ելան կայնեցան . բայց
Աղէքսանդր ըսաւ . « Քիչ մ'ալ կայ-
նեցէք : Այս անբնակ կղզին ձգելէս
առաջ պէտք է որ մէկ անգամ մ'ալ
շնորհակալ ըլլամ աստուծմէ՝ ոչ միայն
բոլոր այն բարիքներուն համար որով
զիս լեցուց երեք տարի առանձնու-
թեանս մէջ ասորած ժամանակս , այլ

նաեւ այն ինծի քաշել տուած վիշտե-
րուն ու ցաւերուն համար, որով
խելքս քիչ մը գլուխս եկաւ » : Ասոր
վրայ խաչին առջին ծունկ չոգեցաւ,
սրտանց շնորհակալ եղաւ աստուծմէ
ու աչուրները արցունքով գոհացաւ
բոլոր այն բարիքներուն համար, որ
ինք ստացեր էր : Այս ըրածը՝ իր հօ-
րը ու քաջ Պետրոսին այնքան հաճելի
եղաւ, որ իր քովը ծնկան վրայ եկան
ու հաւասար եռանդով աղօթեցին :

Ատքը երեքը մէկէն ծովուն եզեր-
քը գացին : Թովմաս ալ բոլոր այս մի-
ջոցին զբաղեր էր մատաղ եղեւին մը
արմատէն խելու, որ կ'ըզօսանար
կոր կապոյտ, դեղին, կարմիր ու կա-
նանչ գոյն գեղեցիկ ժապաւէններով
զարդարելու, որ տուփով մը իր հե-
տը բերեր էր : Աղէքսանդր զարմանա-
լով հարցուց իրեն թէ ինչ պիտի ը-
նէ այն փոքրիկ ծառը անանկ զարդար-
ուած : Թովմաս ալ անոր պատասխա-
նեց . « Վիւղէն չելած, խօսք տուի

մօրդ՝ որ միշտ անհանգիստ եղած է
քու վիճակիդ վրայ, որ եթէ քեզ
գանալու չափ երջանիկ ըլլանք՝ մեր նա-
ւակին ծայրը ուրախութեան ասանկ
նշան մը շինեմ : Ա՛հ, ի՛նչ ուրախու-
թիւն պիտի ըլլայ Սարգարիտային,
երբ որ հեռուանց մեր այս փոխադարձ
երջանկութեանը նշանը տեսնէ : Ա՛յս
խօսքերը լրմընցունելով՝ այն մատաղ
ծառը կայմին ծայրը կապեց : Ա՛յս մի-
ջոցին Պետրոս ալ նախաձաշիկը պատ-
րաստեր էր : Բիչ մը սիրտերնին զօ-
րայունելէն ետեւ նաւակը մտան ու
ձամբայ ելան : Դառնալնին խիստ շուտ
ու շատ յաջող եղաւ :

Արբոր ցամաքին մօտեցան, Աղէք-
սանգրի սիրտը ուրախութենէն զար-
նել սկըսաւ. մայրը՝ եղբայրները ու
քոյրերը՝ որ շատոնցուրնէ ՚ի վեր ծու-
վին եղերքը կ'ըսպասէին՝ հեռուանց
տեսածնուն պէս ձեռուրնին երկըն-
ցուցին : Նմանապէս գիւղին բոլոր
միւս բնակիչներն ալ վազեցին. « Զի-

րաւի, պուօացին, ահա՛ Մղէքսանդրը
 կուգայ կոր ու փութալով ծովուն
 եզերքը եկան : Երբոր Մղէքսանդր ցա-
 մաքը ելաւ՝ բոլոր բազմութեանը մէջ
 ուրախութեան աղաղակ մըն է փր-
 թաւ : Բայց ի՞նչպէս նկարագրելու է
 Վարդարիտային զգացածը, երբոր կր-
 կին գտաւ իր սիրելի զաւակը ու եր-
 բոր իր գիրկը սխմեց զանիկայ՝ որ եր-
 կար ժամանակէն ՚ի վեր մեռած համա-
 րելով կ'ուլար : Իր արցունքովը թըր-
 ջեց խեղճ նաւաբեկելոյն երեսը : Մեղ-
 րէասն ու Վարթան ալ շատ ուրախու-
 թիւն ցուցուցին : Սիւս եղբայրներն
 ու քոյրերն ալ՝ որովհետեւ խիստ սրը-
 տիկ էին եղբայրնուն կորսուած ժա-
 մանակը, ալ զանիկայ ամենեւին չէին
 ճանչնար կոր, ու վրայի հագուստն
 ալ զանիկայ անոնց աչքին այլանդակ
 մէկը ըրած էր : Մղէքսանդրի քաղցրու-
 թիւնը ու բարութիւնը անոնց սիրտ
 տուին, ու շատ չանցաւ աւելի վստա-
 հանալ սկըսան, ամէնը անոր բոլորը

առին, ու բարեկամաբար գրկեցին :
 Երբիկ մարդիկ, կանայք, երիտասարդ-
 ները ու ընդհանրապէս բոլոր ա-
 նոնք որ առաջուց զանիկայ կը ճանչ-
 նային, չորս կողմէն ձեռքերնին եր-
 կընցուցին ու անոր ողջ առողջ դառ-
 նալուն վրայ ուրախակցութիւններ ք-
 րին, ու ապագային համար ալ անչտփ
 երջանկութիւն կը մաղթէին : Աղէք-
 սանդր ուրախութենէն կուլար կոր .
 « Աստուած իմ, պոռայ, ասկէց ա-
 ւելի մեծ ուրախութիւն չեմ գիտեր,
 բայց միայն այն ուրախութիւնը՝ որ
 օր մը պիտի զգանք, երբոր հոգինիս
 երկինքը պիտի թռչի ու արքայու թե-
 սուրբերէն այսպէս սիրով ընդունե-
 լութիւն պիտի գտնէ » :

Աղէքսանդր իր հօրը տունը հասա-
 ծին պէս այն կնիւնէ սակառին փրն-
 արուեց, որուն մէջ մարգարիտներն
 ու բուստերը դրեր էր : « Սիրելի ծը-
 նողքս, ըսաւ, ահա՛ ձեզի քիչ մը բան՝
 որ իմ կողմէս բերի : Այս սակառին

բարեբաղդաբար կրակէն ազատեր էր, վասն զի բարեպաշտ երիտասարդը իր գանձը աստուծոյ պաշտպանութեանը յանձներ էր, զանիկայ գնելով խաչին ոտքին տակը՝ որ իր ճգնարանին զարդեղեր էր: Աստի այն սակառին սուջեւնին դրաւ սեղանին վրայ ու խուփը բացաւ. հոն գտնուողներուն բուրբին ալ աչքը խտողեցաւ (գամաշմաք), երբոր այնքան մարդարիաը մէկէն տեսան. որոնց արծաթի գոյնը խիստ փայլուն նշոյլ մը կուտային կոր: Անկէ ետքը հանեց խել մը կարմիր գեղեցիկ բուստեր. «Մ, սլուաց թովմաս ասլշելով իր սանին քով եղած այն գանձին վրայ. դուն խիստ մեծ հարստութիւն բերիր սիրելի բարեկամս. գիտե՞ս ինչ կ'արժեն այս մարդարիտները, ասոնց մէջը կան որ շատ մեծ են ու կատարեալ գեղեցիկ, ու այս բուստերն ալ քիչ բան չեն արժեր: Ահա, սիրելի սանահայրս, շարունակեց բարի թովմասը եւ ելօք ու

րախացած . ահա՛ հիմայ հարուստ եղար , զաւկիդ նախատեսութեամբը . դուն հիմայ քու սիրելի զաւկրներդ կրնաս աղէկ աղէկ կարգել ու խիստ երջանկաբար ապրիլ” :

“ Թուլմաս , Պետրոս , քաջ ընկերներս , սրտասխան տուաւ Փիլիպպոս , դուք ինծի հետ մէկ տեղ կտրիճութեամբ ու եղբայրութեամբ այս ճանապարհորդութեանս վտանգներուն մասնակից եղաք , մեր յաջող բաղդին ալ հարկաւ մասնակից պիտի ըլլաք . թէ որ ձեր սրտանց օգնութիւնը չըլլար , ես բնաւ իմ սիրելի զաւակս գտնալու չէի , ու հետեւաբար ալ այս մարգարիտներն ու բուստերը ըտանալիք չունէի : Աստի ձեզի պիտի աղաչեմ որ անոնց մէկ մասը ընդունիք . ետքը մնացածն ալ ես կը սրահեմ կնոջս , ինծի ու զաւկրներուս համար” :

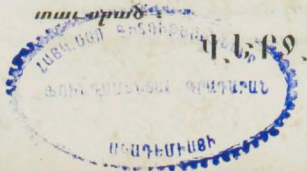
Աղէքսանդր ասանկ նորէն մարդու մէջ մտնալէն ետեւ սկըսաւ իր առանձնութեան մէջ ըրած իմաստուն

խորհրդածուծիւնները գործքի գը-
 նել : Մանաւանդ ճշմարիտ փիլիսոփա-
 յուծեան սա մէկ առածին վրայ ա-
 ղէկ խորհեր էր : « Մենք մեր բազդին
 » վրայ այնքան կոյր ենք , որ շատան-
 » գամ խիստ մեծ թշուառութեանց
 » մէջ կ'իյնանք մեր էն գովելի իղձերը
 » կատարելով , ու նոյնպէս ալ շատ
 » անգամ երջանկութեան կը հասնինք
 » մեզ վշտացունող դիպուածներուն
 » միջոցովը » : Յիրաւի , հօրը հետ
 կանանչ—կղզին երթալու մէկ բուռն
 իղձը կատարելուն համար էր որ այն-
 քան ժամանակ մարդէ կարօտ մնաց .
 ու հրկիզութեան միջոցովն էր՝ որ ի-
 րեն այնքան դառն կսկիծ տուեր
 էր , որ կրկին իր ընտանեացը մէջ
 գանուելու երջանկութիւնը ունեցաւ :

Աղէքսանդր իր հին սովորութիւն-
 ները ձեռք առաւ . օգնեց իր հօրը
 կողով շինելուն , ու իր կնքահօրը
 թովմասին հետ ձուկի կ'երթար : Ա-
 ռաքինի երիտասարդներուն օրինակը

եղաւ . իր ծնողացն ալ ուրախութիւնը՝ նեցուկը ու փառքը : Թովմաս ալ որովհետեւ զաւակ չունէր , բոլոր իր ունեցածը ու ձուկ որսալու գործիքները անոր կտակ ըրաւ : Աղէքսանդր կատարեալ մարդ մը եղաւ . ամուսնացաւ ու առ հասարակ յարգեցաւ գիւղին մէջ իբր գերդաստանի տէր , առաքինի հայր մը ու աղքատներուն բարերարը . ու իր յիշատակն ալ միշտ օրհնուեցաւ իր գիւղակիցներէն :

Բարի ու ծեր Փիլիպպոսը իր ընտանեացը մէջ երջանիկ ապրեցաւ . իստա աղէկ տեղեր կարգեց իր միւս զակրներն ալ , որ իրենց երջանկութիւնը սարտական էին իրենց Աղէքսանդր եղբօրը , այն փոքրիկ նաւաբեկերայն՝ որ այնքան քաջութի՛ ցուցուց իր անբնակ կղզիին մէջ . ուր տեղ երեք տարի ճգնաւորի մը սէս սպրեցաւ ուրիշ Ռօսլէնսօնի մը սէս զգեստաւ սրած :

ԳԼԱ Հիմնարար գիտ. գրադ.

FL0080840